

*BOSNA I HERCEGOVINA
Agencija za razvoj visokog
obrazovanja i osiguranje
kvaliteta/kvalitete
Banja Luka*

*BOSNA I HERCEGOVINA
Agencija za razvoj visokog
obrazovanja i obezbjeđivanje
kvaliteta
Banja Luka*

Agency for Development of Higher Education and Quality Assurance

**AKREDITACIONI
PAKET – I DIO**
(dokumenti za akreditaciju visokoškolskih ustanova)

Banjaluka, juni – septembar 2009. godine

MODEL AKREDITACIJE

Model akreditacije podrazumijeva sprovođenje **akreditacije visokoškolskih ustanova** u 2010. godini na osnovu „Standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini“ („Službeni glasnik BiH“, broj 13/08). Dokument je u potpunosti u skladu (više od 80% identičan) dokumentu „Evropski standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja – ESG“ (Ministarska konferencija, Bergen, 2005.godine). Za potrebe ove akreditacije potrebno je donijeti paket od 8 dokumenata – „akreditacijski paket“ i njihovo donošenje i stupanje na snagu bi bilo okončano do kraja 2009. godine. Obim prvog ciklusa i kruga akreditacije visokoškolskih ustanova podrazumijeva vršenje akreditacije na 10 javnih i 22 privatne visokoškolske ustanove – ukupno 32 akreditacije.

U 2010. godini je planirana izrada okvira za normative, te model **akreditacije studijskih programa**, pa bi akreditacija svih studijskih programa (na sva tri ciklusa) započela 2011. godine (ili krajem 2010. godine) i sprovodila bi se tokom 2011.godine, a vjerovatno i u prvoj polovini 2012. godine, s obzirom da se prema sadašnjim analizama na 32 visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini izvodi više od 500 studijskih programa samo u prvom ciklusu. Taj je proces znatno obimniji, a sadržaj akreditacije bi bio:

- akademska valorizacija studijskih programa,
- stepen primjene bolonjskih elemenata i
- kapacitet institucije za sprovođenje svakog od studijskih programa (normativi).

Ovim se dostavlja dio dokumenata čija je izrada završena. Dokumenti su u raznim fazama izrade – neki su doneseni i usvojeni od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, neki su u formi konačnog prijedloga i spremni za raspravu i usvajanje na Upravnom odboru Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, a dio je u fazi prednacrtu ili nacrtu.

Predviđeno je da se o svim ključnim dokumentima provedu javne konsultacije u koje će minimalno biti uključene sve visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini i nadležna ministarstva.

SADRŽAJ AKREDITACIONOG PAKETA

1. Odluka o kriterijima za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta na visokoškolskim ustanovama i studijskim programima u Bosni i Hercegovini, uz dodatak:

a. Obrazac prijave na konkurs

Odluka usvojena od strane Upravnog odbora Agencije.

2. Odluka o načinu formiranja Komisije za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta na visokoškolskim ustanovama i studijskim programima u Bosni i Hercegovini

Odluka usvojena od strane Upravnog odbora Agencije.

3. Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini

Usvojeni na Vijeću ministara BiH i objavljeni u „Službenom glasniku BiH“ broj 13/08.

4. Pravilnik o akreditaciji visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini uz dodatke:

a. Obrazac za izradu izvještaja o samoevaluaciji visokoškolske ustanove

b. Obrazac za izradu izvještaja komisije stručnjaka o sprovedenoj akreditaciji

Pravilnik i obrasci su u formi nacрта i spremni su za javne konsultacije

5. Odluka o troškovima akreditacije (radni naziv – definiše visinu naknade članovima komisije stručnjaka za rad u komisiji, visinu naknade koju će plaćati visokoškolske ustanove za obavljanje akreditacije)

Nije još izrađena

6. Vodič za sprovođenje samoevaluacije na visokoškolskoj ustanovi (namijenjen visokoškolskim ustanovama)

U izradi

7. Vodič za obavljanje eksterne akreditacije (namijenjen stručnjacima koji će vršiti akreditaciju)

U izradi

8. Pravilnik o upisu u Registar akreditovanih visokoškolskih ustanova

Nije još izrađen

**ODLUKA O KRITERIJIMA ZA IZBOR DOMAĆIH I
MEĐUNARODNIH STRUČNJAKA KOJI DAJU
OCJENU I OBAVLJAJU REVIZIJU KVALITETA NA
VISOKOŠKOLSKIM USTANOVAMA I STUDIJSKIM
PROGRAMIMA U BOSNI I HERCEGOVINI**

Na osnovu člana 48. i 49. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 59/07) i članova 7. i 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine, direktor Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta na osnovu saglasnosti Upravnog odbora Agencije sa 5. sjednice održane u Mostaru, 05.septembra 2009.godine, donosi:

Odluku o kriterijumima za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa

**Član 1.
(Predmet)**

Ovom Odlukom se utvrđuju kriteriji za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Bosni i Hercegovini, način njihovog izbora putem javnog konkursa i uslovi za učešće na konkursu.

**Član 2.
(Definicije)**

Domaći i međunarodni stručnjaci koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa u smislu ove odluke su:

- (a) Stručnjaci - predstavnici akademske zajednice u BiH;
- (b) Stručnjaci - predstavnici privrede i prakse;
- (v) Studenti;
- (g) Međunarodni stručnjaci

**Član 3.
(Stručnjaci – predstavnici akademske zajednice u BiH)**

Kriteriji za odabir domaćih stručnjaka - predstavnika akademske zajednice su:

- (a) Izbor u naučno-nastavno zvanje, odnosno nastavno-umjetničko zvanje nastavnika u relevantnoj naučnoj oblasti (prirodne nauke, tehničke nauke, biomedicina i zdravstvo, biotehničke nauke, društvene nauke i humanističke nauke),
- (b) Dobro poznavanje pisanog i govornog engleskog jezika ili drugog svjetskog jezika;
- (c) Iskustvo u rukovođenju visokoškolskom ustanovom ili na rukovodećim mjestima na nivou visokoškolske ustanove ili nastavnog osoblja u visokoškolskoj ustanovi i osiguranju akademskih standarda o kvalitetu u pružanju obrazovnih usluga;

- (d) Iskustvo u nastavi i/ili nadzoru istraživačkog studentskog rada;
- (e) Iskustvo u ocjeni uspjeha studenata u visokoškolskim ustanovama ili istraživačkim programima u svojoj ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- (f) Dobre sposobnosti usmene i pisane komunikacije i vještine izrade izvještaja;
- (g) Sposobnost rada na elektronskim ili internetskim komunikacionim sistemima;
- (h) Sposobnost djelotvornog rada u timu;
- (i) Sposobnost poštivanja dogovorenih protokola, procedura i rokova.

Član 4.
(Stručnjaci – predstavnici privrede i prakse)

Kriteriji za odabir stručnjaka – predstavnika privrede i prakse:

- (a) Minimalno VSS;
- (b) Minimalno deset godina iskustva u relevantnoj oblasti;
- (c) Rukovodno iskustvo ili dokazano iskustvo u svojoj oblasti;
- (d) Dobro poznavanje pisanog i govornog engleskog jezika ili drugog svjetskog jezika;
- (e) Dobre sposobnosti usmene i pisane komunikacije i vještine izrade izvještaja;
- (f) Sposobnost rada na elektronskim ili internetskim komunikacionim sistemima;
- (g) Sposobnost djelotvornog rada u timu;
- (h) Sposobnost poštivanja dogovorenih protokola, procedura i rokova

Član 5.
(Studenti)

Kriteriji za odabir stručnjaka – studenata:

- (a) Minimalni prosjek u dosadašnjem studiju 8 ili 3,5;
- (b) Kontinuitet redovnog studija;
- (c) Iskustvo u reformama visokog obrazovanja;
- (d) Dobro poznavanje pisanog i govornog engleskog jezika ili drugog svjetskog jezika;
- (e) Dobre sposobnosti usmene i pisane komunikacije i vještine izrade izvještaja,

- (f) Sposobnost rada na elektronskim ili internetskim komunikacionim sistemima,
- (g) Sposobnost djelotvornog rada u timu;
- (h) Sposobnost poštivanja dogovorenih protokola, procedura i rokova

Član 6. (Međunarodni stručnjaci)

Kriteriji za odabir međunarodnih stručnjaka:

- (a) Naučni stepen doktora nauka iz relevantne oblasti;
- (b) Dobro poznavanje pisanog i govornog engleskog jezika ili drugog svjetskog jezika;
- (c) Iskustvo u rukovođenju visokoškolskom ustanovom ili na rukovodećim mjestima na nivou visokoškolske ustanove ili nastavnog osoblja u visokoškolskoj ustanovi i osiguranje akademskih standarda i kvaliteta u pružanju obrazovnih usluga;
- (d) Iskustvo u nastavi i/ili nadzoru istraživačkog studentskog rada;
- (e) Iskustvo u ocjeni uspjeha studenata u visokoškolskim ustanovama ili istraživačkim programima u svojoj ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- (f) Iskustvo u vršenju revizije kvaliteta svoje ili druge visokoškolske ustanove;
- (g) Dobre sposobnosti usmene i pisane komunikacije i vještine izrade izvještaja;
- (h) Sposobnost rada na elektronskim ili internetskim komunikacionim sistemima;
- (i) Sposobnost djelotvornog rada u timu;
- (j) Sposobnost poštivanja dogovorenih protokola, procedura i rokova

Član 7. (Način izbora)

- (1) Izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka vrši se putem javnog konkursa.
- (2) Javni konkurs za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka objavljuje se najmanje jednom godišnje, a po potrebi i više puta, u tri visokotiražne dnevne novine čija se distribucija vrši na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i na web stranici Agencije.
- (3) Odluku o raspisivanju konkursa donosi direktor Agencije.
- (4) Rok za podnošenje prijava na javnom konkursu je 30 dana od dana objavljivanja javnog konkursa u dnevnim novinama.

Član 8.
(Prijava na konkurs)

(1) Prijava kandidata na javni konkurs se vrši popunjavanjem obrasca koji utvrđuje Agencija.

(2) Uz prijavu na učešće na javnom konkursu za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka kandidati pored biografije prilažu i dokaze o ispunjavanju kriterija navedenih u članovima 3., 4., 5. i 6. ove Odluke. Dokazima će se smatrati određeni certifikati, uvjerenja, potvrde i drugi dokumenti, što će biti navedeno u javnom konkursu.

Član 9.
(Odabir stručnjaka u izuzetnim slučajevima)

U izuzetnim slučajevima, kada u toku sprovođenja javnog konkursa nije bilo prijavljenih kandidata za određenu oblast sa potrebnom ekspertizom, Agencija uz saglasnost Upravnog odbora može na osnovu poziva i u saradnji sa Agencijama iz inostranstva odrediti stručnjaka za postupak vanjskog osiguranja kvaliteta.

Član 10.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“

Broj:
Banja Luka, 06.septembar 2009.godine

D i r e k t o r

Prof. dr Nihad Fejzić

Prilog Odluci:
OBRAZAC PRIJAVE NA KONKURS

**PRIJAVA NA JAVNI KONKURS ZA IZBOR DOMAĆIH I
MEĐUNARODNIH STRUČNJAKA KOJI DAJU OCJENU I
OBAVLJAJU REVIZIJU KVALITETA I DAJU PREPORUKE O
AKREDITACIJI VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA**

0. Kategorija stručnjaka na koju se kandidat prijavljuje:

(molimo označite oznakom X jednu ili više kategorija)

	Stručnjak – predstavnik akademske zajednice u BiH
	Stručnjak – predstavnik privrede i prakse
	Student
	Međunarodni stručnjak

1. Lični podaci

Ime i prezime	
Godina, mjesto i država rođenja	
Državljanstvo	
Pol	
Kontakt adresa	
Telefon	
Fax	
E-mail	

2. Podaci o visokom obrazovanju

(unose se samo podaci o obrazovanju koje je dovelo do akademskog stepena, studenti ne ispunjavaju kolonu „godina završetka“, a u kolonu „stručni ili naučni akademski naziv“ označavaju koja su godina studija)

Godina početka	Godina završetka	Naziv institucije (odsjek, fakultet i univerzitet)	Stručni ili naučni akademski naziv (diploma)

3. Podaci o dodatnom usavršavanju, studijskom boravku na visokoškolskim ustanovama, stipendijama ili postdoktorskim programima, te stručnom i profesionalnom usavršavanju

(navesti do pet najznačajnijih oblika dodatnog usavršavanja)

Godina	Trajanje	Opis usavršavanja

4. Znanje stranih jezika

Molimo označite znakom X odgovarajuća polja – engleski jezik je obavezan									
JEZIK	Govor			Čitanje			Pisanje		
	Vrlo dobro	Dobro	Slabo	Vrlo dobro	Dobro	Slabo	Vrlo dobro	Dobro	Slabo
ENGLISKI									

Vrlo dobro: tečno korištenje jezika, gdje se od stručnjaka očekuje da u postupcima akreditacije samostalno koristi jezik, obavlja različitu pismenu korespondenciju (komunikacija, izvještaji, radni papiri, itd.), da aktivno učestvuje na sastancima i diskusijama u vezi akreditacije

Dobro: dobro poznavanje jezika, gdje se od stručnjaka očekuje da prati diskusije vezane za akreditaciju, odnosno da prati sastanke pri čemu smatra odgovarajućim da djeluje na maternjem jeziku, učestvuje u jednostavnijim komunikacijama, komuniciranje putem telefona, da čita i razumije tekstove vezane za akreditaciju i da piše jednostavnije tekstove.

Slabo: slabo ili površno poznavanje jezika, gdje stručnjak razumije i čita jednostavnije tekstove.

5. Poznavanje rada na računaru, te sposobnost rada na elektronskim ili internetskim komunikacionim sistemima

Molimo navedite koje aplikacije redovno koristite, uključujući poznavanje programskih jezika i rad na MO aplikacijama

(molimo navedite podatke o najviše pet ključnih projekata u kojima ste učestvovali ili ih vodili)

Godina	Naziv projekta	Korisnik ili finansijer

8. Članstvo u profesionalnim tijelima, stipendije ili nagrade

(Molimo navedite naziv profesionalnih tijela u kojima ste član, članstvo i status u Akademiji nauka i umjetnosti, te stipendije i nagrade koje ste dobili, molimo navedite i godinu stipendije, nagrade ili prijema u članstvo)

--

9. Iskustvo u menadžmentu i reformama visokog obrazovanja

(molimo navedite ukoliko ste obavljali jednu od sljedećih dužnosti)

Dužnost	Godina početka	Godina završetka	Naziv
Šef katedre			
Prodekan			
Dekan			
Direktor visoke škole			
Prorektor			
Rektor			
Broj projekata na reformi visokog obrazovanja u koje ste bili uključeni			

(molimo navedite najviše pet ključnih projekata reforme visokog obrazovanja na kojima ste učestvovali – Tempus projekti i sl., a ukoliko ste bili koordinator Projekta, molimo indicirajte znakom X)

Naziv i oznaka projekta	Broj uključenih institucija	Ukupni budžet	Koordinacija

(molimo navedite ostala iskustva u menadžmentu ili reformama visokog obrazovanja, te članstvo u tijelima koja se bave reformama visokog obrazovanja)

10. Iskustvo u osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju

(molimo navedite svoju uključenost u institucionalni oblik obezbjeđivanja kvaliteta: samoevaluacija, evaluacija, akreditacija)

Godina	Tip akcije	Institucija	Status (predsjedavajući, član panela, ocjenjivač i sl.)

(molimo navedite druga iskustva na obezbjeđivanju kvaliteta – projekti (navesti naziv, godinu i status uključenosti), kancelarije ili druga tijela za kvalitet na visokoškolskim ustanovama, radovi, publikacije i sl.)

--

11. Radno iskustvo

Ukupan broj godina radnog iskustva nakon sticanja visoke stručne spreme	
Od toga na rukovodećim pozicijama	

(počevši od Vašeg sadašnjeg ili posljednjeg radnog mjesta, molimo navedite, idući unazad, svako radno mjesto na kojem ste radili)

Godina početka	Godina završetka	Firma ili institucija	Naziv radnog mjesta	Opis

12. Uspjeh na studiju (popunjavaju samo stručnjaci iz kategorije studenti, za studij koji je u toku)

Prosjeak svih ocjena tokom tekućeg studija	
Jeste li tokom tekućeg studija obnavljali neku školsku godinu?	

(za studente I i/ili II ciklusa)

Prosjeak svih ocjena u I ciklusu	
Prosjeak svih ocjena u II ciklusu	

13. Sukob interesa

Molimo navedite visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini na kojima ste Vi ili uži član Vaše porodice (supružnici, roditelji i djeca) imali angažman po bilo kojem osnovu u prethodne tri godine, što uključuje izvođenje nastave, učestvovanje u zajedničkim naučno-istraživačkim i drugim projektima, te obavljanje bilo koje naplatne djelatnosti za tu visokoškolsku ustanovu:

Naziv ustanove (navesti fakultet i univerzitet)	Oblik angažmana (navesti i godinu početka i završetka Ugovora)	Lično ili bliži član porodice (navesti koji)

Ovim izjavljujem:

- Da su podaci prezentovani u ovoj Prijavi istiniti.
- Da ću prihvatiti angažman da kao stručnjak budem angažovan u procesu akreditacije svake visokoškolske ustanove za koju budem nominovan, a prema rasporedu koji utvrdi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u dogovoru s nadležnim ministarstvom i visokoškolskom ustanovom.
- Da nakon obavljene akreditacije neću prihvatiti angažman na visokoškolskoj ustanovi u čijoj sam akreditaciji učestvovao/la ni po jednom osnovu (izvođenje nastave, učestvovanje u zajedničkim naučno-istraživačkim i drugim projektima, te obavljanje bilo koje naplatne djelatnosti za tu visokoškolsku ustanovu).

_____
(mjesto i datum)

_____
(svojeručni potpis)

**ODLUKA O NAČINU FORMIRANJA KOMISIJE ZA
IZBOR DOMAĆIH I MEĐUNARODNIH
STRUČNJAKA KOJI DAJU OCJENU I OBAVLJAJU
REVIZIJU KVALITETA NA VISOKOŠKOLSKIM
USTANOVAMA I STUDIJSKIM PROGRAMIMA U
BOSNI I HERCEGOVINI**

Na osnovu člana 48. i 49. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 59/07), člana 7. i 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta i člana 16. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, broj: 01-60-03/09 od 05.02.2009. godine, direktor Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta na osnovu saglasnosti Upravnog odbora Agencije sa 5. sjednice održane u Mostaru, 05. septembra 2009.godine, d o n o s i :

Odluku o načinu formiranja Komisije za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa

**Član 1.
(Predmet)**

Ovom Odlukom određuje se način osnivanja Komisije za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuku o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (u daljnjem tekstu: Komisija), uslovi imenovanja za člana Komisije, način rada i mandat Komisije.

**Član 2.
(Sastav Komisije)**

(1) Komisija za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuku o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa ima pet (5) članova.

(2) Komisiju čine po jedan predstavnik: Rektorske konferencije, jednog kantonalnog ministarstva, Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, Brčko distrikta BiH i Agencije za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanje kvaliteta (u daljnjem tekstu: Agencija) .

**Član 3.
(Nominovanje člana Komisije)**

(1) Agencija institucijama iz člana 2. stav 2. ove Odluke upućuje pismeni zahtjev za nominovanje člana Komisije.

(2) Član Komisije iz Agencije je državni službenik iz Sektora za osiguranje kvaliteta kojeg odredi direktor Agencije na prijedlog Stručnog kolegija.

(3) Predstavnika jednog kantonalnog ministarstva će nominovati kantonalna ministarstva nadležna za visoko obrazovanje, a izbor će izvršiti Agencija.

(4) U slučaju da na ponovljeni zahtjev Agencije institucija ne izvrši nominaciju člana Komisije u roku od 15 dana, Agencija će imenovati člana Komisije iz sastava nadležne institucije.

Član 4. **(Uslovi za članove Komisije)**

Uslovi koje treba da zadovolje nominovani članovi Komisije su:

- (a) VSS, prednost treba da imaju kandidati sa izborom u naučnonastavno, nastavno ili umjetničko zvanje;
- (2) Dobro poznavanje pisanog i govornog engleskog jezika ili drugog svjetskog jezika;
- (3) Iskustvo u reformama visokog obrazovanja;
- (4) Iskustvo u rukovođenju i/ili obezbjeđivanju akademskih standarda i kvaliteta u pružanju obrazovnih usluga, na rukovodećim mjestima na nivou ustanove, nastavnog osoblja u visokoškolskoj ustanovi ili rada na poslovima visokog obrazovanja u administraciji;
- (5) Sposobnost djelotvornog rada u timu;
- (6) Sposobnost rada na elektronskim ili internetskim komunikacionim sistemima

Član 5 **(Imenovanje i mandat)**

- (1) Nakon dobijanja nominacija direktor Agencije donosi rješenje o imenovanju članova Komisije uz saglasnost Upravnog odbora Agencije.
- (2) Mandat članova Komisije je tri godine i mogu biti imenovani još jedan mandat.
- (3) U slučaju da član Komisije iz bilo kojeg razloga ne obavlja ili nije u mogućnosti da obavlja poslove člana Komisije, o tome će biti obaviještena institucija koja ga je nominovala i biće zatražena nominacija drugog kandidata.

Član 6. **(Rad Komisije)**

Komisija poslove iz svog djelokruga obavlja najmanje dva puta godišnje, u zavisnosti od broja kandidata koji se prijavljuju na javni konkurs.

Član 7. **(Naknada za rad)**

- (1) Članovi Komisije za svoj rad imaju pravo na naknadu za rad koja se utvrđuje u skladu s podzakonskim aktom Vijeća ministara.
- (2) Za vrijeme rada članovi Komisije koji dolaze van sjedišta Agencije imaju pravo naknade troškova puta, dnevnice i smještaja.
- (3) Sredstva za isplatu naknada obezbjeđuju se u budžetu Agencije.

Član 8.
(Poslovnik o radu)

Rad Komisije se definiše Poslovnikom o radu koji usvaja Komisija na prvom sastanku.

Član 9.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se na web stranici Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta.

Broj:
Banja Luka, 06.septembar 2009. godine

Direktor

Prof. dr Nihad Fejzić

**STANDARDI I SMJERNICE ZA OSIGURANJE
KVALITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU U
BOSNI I HERCEGOVINI**

STANDARDI I SMJERNICE ZA OSIGURANJE KVALITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Uvod

I prije uključivanja u bolonjski proces¹ 2003. godine univerziteti u BiH počeli su raditi na uvođenju politike i prakse osiguranja kvaliteta. Te su aktivnosti dobile još veći značaj pridruživanjem bolonjskom procesu na ministarskoj konferenciji u Berlinu 2003. godine. Tokom školske 2003/04. godine svi javni univerziteti u BiH uključeni su u institucionalnu procjenu Evropske asocijacije univerziteta (EUA)² kako bi se utvrdili izazovi s kojima će se univerziteti suočiti u ispunjavanju zahtjeva za pridruživanje evropskom prostoru visokog obrazovanja do 2010. godine.

Spomenutom procjenom Evropske asocijacije univerziteta utvrđen je veliki broj značajnih pitanja koje treba riješiti kroz sistematične i rigorozne procedure za osiguranje kvaliteta. Spomenuta su pitanja bila strateške i akademske prirode, ali su se odnosila i na oblast upravljanja i administracije. Rad u navedenim oblastima od suštinskog je značaja za moderniziranje i reformiranje visokog obrazovanja u BiH.

I na evropskom nivou osiguranje kvaliteta je predstavljalo jednu od tri prioritete oblasti programa procjene u okviru bolonjskog procesa, nakon čega je 2005. godine održana ministarska konferencija u Bergenu, a rezultati te procjene u slučaju Bosne i Hercegovine sugerirali su relativan nedostatak aktivnosti i napretka u toj oblasti u odnosu na većinu ostalih zemalja bolonjskog procesa.

Taj je fokus na evropskom nivou otišao korak dalje 2005. godine kada su sve zemlje uključene u bolonjski proces usvojile «Evropske standarde i smjernice za osiguranje kvaliteta» (ESG)³. Spomenuti je dokument izradila organizacija ENQA u saradnji sa EUA-om, EURASHE-om i ESIB-om, a prihvatili su ga svi ministri prisutni na konferenciji u Bergenu 2005. ESG pokriva tri glavne oblasti:

1. unutrašnje osiguranje kvaliteta organizirano unutar institucija visokog obrazovanja, a koje se odnosi na izradu, primjenu i praćenje procesa i struktura osiguranja kvaliteta;
2. vanjsko osiguranje kvaliteta i relevantne aktivnosti koje se općenito bave onim što bi trebalo ispitati unutar institucija visokog obrazovanja, te načinom na koji bi trebalo provoditi aktivnosti vezane za vanjsko osiguranje kvaliteta;
3. rad agencija za vanjsko osiguranje kvaliteta u smislu njihovog uspostavljanja, organiziranja i priznavanja.

¹ Bolonjski proces predstavlja najznačajniju i najsveobuhvatniju reformu visokog obrazovanja u Evropi. Krajnji cilj tog procesa je uspostavljanje evropskog prostora visokog obrazovanja do 2010. godine, koji će značiti neometanu mobilnost akademskih radnika i studenata, te objektivno priznavanje njihovih kvalifikacija. Bolonjsku deklaraciju 1999. godine su potpisali ministri obrazovanja 29 evropskih zemalja. Taj se proces počeo širiti i na druge zemlje, pa su organizirani dalji sastanci predstavnika vlada u Pragu 2001, Berlinu 2003. i Bergenu 2005. godine. Naredni sastanak održat će se u Londonu u maju 2007. godine. Bosna i Hercegovina uključila se u spomenuti proces 2003. godine.

² Vijeće Evrope, Evropska komisija, 2004. Institucionalna evaluacija sedam univerziteta u Bosni i Hercegovini, sažetak izvještaja Evropske asocijacije univerziteta u okviru zajedničkog projekta Evropske komisije i Vijeća Evrope «Moderniziranje kapaciteta za menadžment i upravljanje univerziteta u Bosni i Hercegovini», Sarajevo.

³ ENQA, 2005. Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja, http://www.coe.ba/pdf/ESG_loc.pdf.

Primjena ESG-a za osiguranje kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja predstavlja jedan od tri prioriteta za period od 2005. do 2007. i, samim tim, i fokus programa procjene koji će rezultirati ministarskom konferencijom u Londonu u maju 2007. U sklopu spomenute primjene, svaka od zemalja trebala bi pokazati na koji su način njeni sistemi osiguranja kvaliteta, i unutrašnjeg i vanjskog, u skladu sa «Evropskim standardima i smjernicama».

U Bosni i Hercegovini su, stoga, nadležna ministarstva na entitetskom i državnom nivou, kao i javni univerziteti, donijeli odluku da je, kroz zajednički program Evropske komisije i Vijeća Evrope „Jačanje visokog obrazovanja u BiH“, neophodno uspostaviti standarde i izraditi smjernice za osiguranje kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja u BiH. Oformljena je radna grupa za njihovu izradu, a u njen sastav ulaze predstavnici nadležnih ministarstava na entitetskom i državnom nivou, osam univerziteta i studenata. Dva međunarodna eksperta su pomogla radnoj grupi u izradi ovih standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta: dr. Patricia Georgieva, generalni sekretar državne agencije za evaluaciju i akreditaciju u Bugarskoj, i Lewis Purser, pomoćnik direktora udruženja univerziteta Irske.

Rad ove radne grupe stoga se direktno vezuje za obaveze Bosne i Hercegovine kao punopravnog učesnika bolonjskog procesa. BiH je dala pregled svog napretka kako u toj tako i u drugim oblastima u sklopu izvještaja podnesenog grupi za praćenje bolonjskog procesa krajem 2006. Izvještaj o programu procjene za 2007, koji će biti podnesen ministrima u Londonu 2007, zasniva se na relevantnim izvještajima svake od zemalja učesnica, a bolje ocjene koje je BiH dobila već odražavaju pomake ostvarene na polju osiguranja kvaliteta.

Ciljevi

Uspostava sistema za osiguranje kvaliteta u najboljem je interesu institucija visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Osiguranje kvaliteta daje kvalitet – relevantne informacije o obrazovanju i diplomama od koristi su kako poslodavcima i društvu u cjelini tako i akademskim radnicima, studentima i potencijalnim zaposlenicima. Analitički opis i sistematska ocjena kvaliteta, te njegovo osiguranje, olakšavaju zadatak visokoškolskim institucijama da uvjere svoje domaće i međunarodne partnere u kvalitet obrazovanja koje pružaju, i da visoko obrazovanje u BiH učine studentima što privlačnijim.

Svrha ovog rada je dati jasne standarde i smjernice – kako unutrašnje tako i vanjske – za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH na korištenje univerzitetima, ministarstvima i agencijama za osiguranje kvaliteta u njihovom radu u naporima da podrže suštinsku reformu koja se provodi u oblasti visokog obrazovanja. Spomenuti standardi i smjernice BiH osmišljeni su tako da ispune zahtjeve ESG-a.

Glavni ciljevi predloženog skupa standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta su sljedeći:

- promovirati i podržati stalno unapređenje kvaliteta i standarda za pružanje programa visokog obrazovanja;
- osigurati da javnosti budu dostupne jasne i precizne informacije o kvalitetu i standardima pružanja visokog obrazovanja i obuke; i
- primjenjivati najbolju međunarodnu praksu u ocjeni i reviziji visokog obrazovanja i programa obuke.

Dugoročni ciljevi sistema osiguranja kvaliteta su sljedeći:

- promovirati mobilnost studenata, diplomaca i građana unutar BiH i na međunarodnom nivou,
- promovirati jednake socijalne mogućnosti za sve kategorije studenata u

BiH,

- odgovoriti na potrebe svih subjekata i korisnika u visokom obrazovanju,
- promovirati naučnoistraživački rad i prenošenje znanja u BiH,
- osigurati kompatibilnost s Evropskom unijom na različitim poljima (podrška studentima, sistem povratnih informacija svršenih studenata i poslodavaca, itd.),
- povećati stepene javne odgovornosti visokog obrazovanja prema široj javnosti.

Naglašeno je da bi te dugoročne ciljeve trebalo imati na umu pri uspostavljanju standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju BiH kako bi ih procesi koji se uspostavljaju uspjeli ostvariti. Nedostatak koherentne zakonske regulative širom zemlje u oblasti visokog obrazovanja trenutno predstavlja prepreku u ostvarivanju tih dugoročnih ciljeva.

Struktura standarda i smjernica BiH

Standardi i smjernice BiH dijele se u dva dijela.

1. Standardi i smjernice za unutrašnje osiguranje kvaliteta, tj. aktivnosti na osiguranju kvaliteta koje se preduzimaju unutar univerziteta i predstavljaju njihovu odgovornost.
Ovaj prvi dio podrazumijeva osam standarda za unutrašnje osiguranje kvaliteta institucija visokog obrazovanja u BiH. On se rukovodi logikom prvog dijela Evropskih standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u institucijama visokog obrazovanja, ali uključuje i jedan dodatni standard koji postavlja zahtjev prema kojem se institucije moraju spremirati za vanjsku evaluaciju svojih procedura osiguranja kvaliteta.
2. Standardi i smjernice za vanjsko osiguranje kvaliteta, tj. aktivnosti na osiguranju kvaliteta koje preduzimaju neka vanjska tijela (agencija, ministarstvo, komisija, itd.) koja ispituju rad koji se odvija unutar univerziteta ili određene jedinice unutar univerziteta.
Ovaj drugi dio se odnosi na mehanizme vanjskog osiguranja kvaliteta i sadrži pet standarda za eksterno osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju, i dva standarda koja se odnose na agencije ili tijela koja provode aktivnosti eksternog osiguranja kvaliteta u BiH.

Pored svakog od standarda i pratećih smjernica koje pojašnjavaju njegove zahtjeve, tu su i «pokazatelji» koji ilustruju prikupljene dokaze ili mjerila provođenja i koji naznačavaju kako se dostignuti standardi mogu demonstrirati.

3. S obzirom na to da BiH nema agenciju za osiguranje kvaliteta, treći dio – standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta agencija – je ograničen na zahtjeve za priznavanje i neovisnost tijela ili agencija koje provode aktivnosti eksternog osiguranja kvaliteta u BiH.

Ova struktura se zasniva na strukturi ESG-a. Do mjeseca maja 2007. godine standardi i smjernice BiH za unutrašnje i vanjsko osiguranje kvaliteta su razrađeni do stepena kada ih je moguće testirati i isprobati.

Odnos standarda i smjernica prema okviru za kvalifikacije i priznavanje

Predloženi bh. standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja predstavljaju samo jedan aspekt zadatka u okviru reforme visokog obrazovanja, koji se mora posmatrati skupa sa ostalim inicijativama, a što sve skupa ima za cilj transformaciju sistema visokog obrazovanja i njegovu potpunu kompatibilnost sa evropskim prostorom visokog obrazovanja. Zajednički

projekat Vijeća Evrope i Evropske komisije, „Jačanje visokog obrazovanja u BiH“, tretira tri od tih elemenata:

- (1) uspostavljanje okvira za visokoškolske kvalifikacije,
- (2) izradu plana rada na uvođenju modernih procedura i struktura u smislu priznavanja kvalifikacija, i
- (3) uspostavljanje standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju.

S obzirom na to da su glavni pravci djelovanja unutar bolonjskog procesa usko povezani, i tri elementa spomenutog projekta također su usko povezana. Naprimjer, osiguranje kvaliteta mora podržati pouzdanost i kvalitet kvalifikacija unutar kvalifikacijskog okvira, ali i stvoriti neophodno povjerenje za djelotvorno priznavanje tih kvalifikacija pri zapošljavanju i u drugim akademskim institucijama kako u BiH tako i u inozemstvu. Priznavanje kvalifikacija od ključnog je značaja za transfer i prohodnost svih kategorija studenata kroz različite nivoe kvalifikacijskog okvira, procjena individualnih kvalifikacija (tj. priznavanje) je moguće samo onda ako referenti/slужbenici za provjeru dokumenata (Credentials evaluators) imaju pouzdane informacije o kvalitetu institucije ili neke druge ustanove koja pruža studijski program koji vodi do te kvalifikacije. Kvalifikacijski okvir podrazumijeva da standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta koriste zajedničke deskriptore i dogovorene obrazovne ciljeve pri procjeni kvaliteta nastave i procesa učenja u različitim institucijama.

Sva tri elementa imaju centralnu ulogu u promoviranju evropske dimenzije visokog obrazovanja, cjeloživotnog obrazovanja i prednosti evropskog prostora visokog obrazovanja. Zajedno mogu održavati veze između kvalifikacija i mogućnosti zapošljavanja, između privrede i univerziteta. Bez povjerenja u sisteme osiguranja kvaliteta ne može biti ni povjerenja u institucije niti njihovog priznavanja. Upravo je to ključno pitanje bosanskohercegovačkog visokog obrazovanja u sadašnjem trenutku.

Ta tri elementa su, stoga, povezana, a njihova istovremena primjena od suštinskog je značaja za konačni uspjeh. Nadalje, poznato je da svaka uspješna reforma zahtijeva djelovanje i u pravcu odozdol ka gore i u pravcu odozgor ka dolje. Sva tri elementa usko su povezana sa ranijim inicijativama vezanim za reformu univerziteta u BiH, kao i sa neophodnošću usvajanja okvirnog zakona o visokom obrazovanju na državnom nivou.

Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH

1. Standardi i smjernice za interno osiguranje kvaliteta u institucijama visokog obrazovanja

Standard 1.1

Visokoškolska institucija u BiH bi trebala imati jasno definiranu politiku i procedure osiguranja kvaliteta izvedene na osnovu njene zvanične vizije, misije i strategije. Njih bi, skupa sa svim relevantnim zakonskim propisima, trebalo objaviti i učiniti dostupnim akademskim radnicima, studentima i svim drugim subjektima. Vizija, misija, strategija, te politika i procedure osiguranja kvaliteta trebale bi imati formalnopravni status i biti dostupne javnosti.

Smjernice uz navedeni standard

Politika osiguranja kvaliteta trebala bi odražavati misiju i vrijednosti odgovarajuće institucije, i biti usko povezana s relevantnim planovima i aktivnostima u smislu strateškog menadžmenta. Ona bi trebala jasno navesti mjerljive ciljeve u pogledu osiguranja kvaliteta za različite funkcije i nivoe unutar date organizacije. Procedure bi trebale podrazumijevati mogućnost analize i razrade suštine misije, vrijednosti i planova, te u dugoročnom periodu doprinijeti stvaranju i održavanju institucionalne kulture kvaliteta.

Politika osiguranja kvaliteta trebala bi se fokusirati na to u kojoj je mjeri data institucija uspješna u postizanju ciljeva izvedenih iz suštine njene misije. Pri tome bi glavni kriterij trebao biti uspjeh studenata u ostvarivanju obrazovnih rezultata. Dalje snaženje programskog kvaliteta trebalo bi predstavljati jedan od glavnih ciljeva navedene politike.

Data institucija trebala bi jasno odrediti tijelo ili osobu odgovornu za osmišljavanje i provođenje politike i procedura osiguranja kvaliteta, a na koju se prenosi odgovornost za provođenje. Navedeno tijelo, odnosno osoba, trebala bi biti direktno odgovorna upravnom tijelu za pitanja kvaliteta i trebala bi biti pozicionirana na odgovarajućem nivou strukture date organizacije kako bi imala odgovarajuće ovlasti za provođenje politike i procedura osiguranja kvaliteta.

Institucija bi trebala jasno definirati ulogu studenata i drugih zainteresiranih strana u procesima osiguranja kvaliteta i njihovom stalnom unapređenju.

Pokazatelji uz navedeni standard

- zvanična strategija univerziteta,
- zvanična politika kvaliteta, uključujući i ulogu studenata,
- formalno uspostavljeno tijelo s konkretnom odgovornošću za unutrašnje osiguranje kvaliteta na univerzitetu.

Standard 1.2

Procedure za izradu i usvajanje studijskih programa trebale bi uključivati jasne i temeljite odredbe o predočavanju dokaza da su sljedeća pitanja riješena na zadovoljavajući način:

- ciljevi programa/dodijeljenih kvalifikacija jasno su navedeni;
- dokumentacija koja dokazuje da program/priznanje ispunjava navedene ciljeve;
- efikasnost procedura kojima se ispravljaju nedostaci i ostvaruje dalji napredak.

Smjernice uz navedeni standard

U skladu s navedenim standardom, visokoškolska institucija u BiH mora dokazati vlastitu sposobnost da organizira studijske programe uz prihvatljiv nivo kvaliteta, te da ima procedure

osiguranja kvaliteta za očuvanje i poboljšanje akademskih standarda, a pomoću kojih će ispuniti očekivanja bosanskohercegovačkog društva i međunarodne zajednice.

Od svake institucije očekuje se da uspostavi i objavi svoj proces usklađivanja postojećih programa i priznanja sa bh. visokoškolskim kvalifikacijskim okvirom.

Za svaki studijski program trebalo bi predložiti dokaze da su sljedeća pitanja riješena na zadovoljavajući način:

- Navedeni opći i konkretni programski ciljevi;
- Opis očekivanih ishoda učenja koje bi svršeni studenti trebali ostvariti;
- Relevantnost strukture i sadržaja programa za misiju i strateški plan date institucije;
- Na koji način program ispunjava navedene konkretne ciljeve, osobito u pogledu planiranih ishoda učenja;
- Način izvođenja;
- Relevantnost kvalifikacija osoblja i resursa;
- Resursi potrebni za dati program;
- Utjecaj programa na obrazovna sredstva i pomoćne kapacitete unutar institucije;
- Mehanizmi programskog menadžmenta (npr. formalnopravna procedura za odobravanje programa, procedure za praćenje uspješnosti programa i utvrđenu odgovornost za njihovo unapređenje, redovna i periodična evaluacija programa, uključujući i vanjsku evaluaciju);
- Uloga studenata u osiguranju kvaliteta studijskih programa;
- Relevantnost programa za tržište rada (lokalno, državno, međunarodno);
- Odgovarajuće obezbjeđenje pristupa, transfera i prohodnosti studenata svih kategorija u kontekstu bh. kvalifikacijskog okvira.

Pokazatelji uz navedeni standard

- Privredne i druge veze, uključujući i moguće zapošljavanje;
- Popularnost programa kod studenata u odnosu na prethodne godine i druge institucije koje ga nude;
- Procenat svršenih studenata i prosječno trajanje studija;
- Ukupan broj svršenih studenata u odnosu na broj upisanih;
- Broj zaposlenih u odnosu na ukupni broj svršenih studenata;
- Informacijski paketi.

⁴ Dodijeljena kvalifikacija podrazumijeva: zvanje, kvalifikaciju, titulu, stepen ili diplomu koja opisuje završen dodiplomski, magistarski ili doktorski stepen, ili bilo koje drugo zvanje, ako je studijski program vezan za to priznanje registrovan kao visokoškolski program.

Standard 1.3

Procedure za ocjenjivanje studenata jasno su definirane, transparentne i nepristrano i dosljedno se primjenjuju u čitavoj instituciji. Postoje mehanizmi za procjenu efikasnosti procedura ocjenjivanja kako bi one u praksi bile pravedno i dosljedno primjenjivane.

Smjernice za navedeni standard

Kriteriji i metode ocjenjivanja moraju biti definirani unaprijed, objavljeni i usklađeni sa propisima visokoškolske institucije.

Procedure za ocjenu uspjeha studenta trebale bi osigurati:

- jasnu vezu između metoda ocjenjivanja i ciljeva postavljenih u skladu sa

- namijenjenim ciljevima učenja, i
- validan, konzistentan, transparentan i javno dostupan proces ocjenjivanja, kao i odgovarajuće certificiranje uspjeha studenta.

Pokazatelji za navedeni standard

Jasno definirani, dokumentirani i transparentni:

- kriteriji za ocjenu napretka i uspjeha studenta,
- metode ocjenjivanja,
- vrijeme i mjesto ocjenjivanja studenta,
- žalbena procedura i mogućnost ponovnog ocjenjivanja.

Standard 1.4

Institucija mora osigurati da nastavu vrši kvalificiran i kompetentan nastavni kadar. Institucija bi trebala redovno vršiti evaluaciju djelotvornosti svoje politike i procedura vezanih za ljudske resurse. Ovo posebno važi za procedure izbora, imenovanja, procjene, razvoja i promocije kadra na svakom nivou izvršavanja i podrške određenog programa. Program razvoja kadra, sa odgovarajućim sredstvima za te svrhe, morao bi biti prioritet.

Smjernice za navedeni standard

- Institucija mora imati definirane kriterije za zapošljavanje i promociju nastavnog kadra.
- Institucija će javno objaviti kriterije za potvrdu kompetentnosti nastavnog kadra.
- Redovno se mora vršiti praćenje i evaluacija kvaliteta i kompetentnosti nastavnog kadra.
- Institucija će pružati mogućnosti za profesionalni razvoj kadra.

Pokazatelji za navedeni standard

- Kadrovska arhiva,
- Ankete studenata,
- Publikacije i drugi vidovi dokumentiranog istraživačkog rada,
- Plan i aktivnosti razvoja univerzitetskog kadra,
- Analiza potreba nastavnog kadra.

Standard 1.5

Visokoškolska institucija bi trebala redovno vršiti evaluaciju efikasnosti korištenja svojih prostorija, opreme i objekata kako bi osigurala adekvatnost i efikasnost korištenja za programe visokog obrazovanja i obuke koje nudi.

Smjernice za navedeni standard

Ova periodična evaluacija trebala bi se fokusirati na njen doprinos (npr. prostorija, opreme i objekata) uspješnom učenju studenata na datim programima. Njena svrha je da ponudi informacije za donošenje odluka o nastavku pružanja adekvatnih nastavnih resursa i drugih sredstava u odnosu na studijske programe ponuđene na datoj instituciji. Za ponuđene programe institucije će utvrditi minimalne, postignute i projicirane standarde za objekte i opremu. U slučaju potrebnih unapređenja, institucija će izraditi plan akcije kako bi odgovorila na ove potrebe.

Pokazatelji za navedeni standard

- Revizija inventara resursa,
- Plan investiranja u resurse,
- Planovi akcije za unapređenje,
- Mišljenja osoblja i studenata.

Standard 1.6

Institucija će uspostaviti mehanizme za prikupljanje, analizu i upotrebu informacija relevantnih za djelotvorno upravljanje studijskim programima i drugim aktivnostima.

Smjernice za navedeni standard

Stalno praćenje programa je od suštinske važnosti za osiguranje održavanja kvaliteta i standarda. Informacijski sistem upravljanja kvalitetom će nadopuniti napore praćenja programa institucije kako bi se osigurao trajni proces praćenja.

Pokazatelji bi se obično trebali sastojati od sljedećeg

- omjer nastavnika i studenata,
- profil studentske populacije,
- napredak i uspjeh studenata (individualni),
- konačne stope diplomiranja,
- dužina studiranja u odnosu na formalno trajanje programa,
- zadovoljstvo studenata studijem,
- stopa uspješnosti studenata za svaku akademsku godinu,
- stopa zaposlenosti diplomiranih studenata.

Standard 1.7

Institucija bi trebala redovno objavljivati nepristrane i objektivne informacije o svim programima i zvanjima koja nudi, i kvalitativne i kvantitativne.

Smjernice za navedeni standard

S obzirom na svoju javnu ulogu, visokoškolska institucija bi trebala pružati informacije o:

- ◆ ponuđenim programima, očekivanim ciljevima učenja u sklopu tih programa, kvalifikacijama koje se postižu po završetku;
- ◆ procedurama nastave, učenja i ocjenjivanja;
- ◆ mogućnostima učenja dostupnim studentima;
- ◆ mogućnostima zapošljavanja nakon diplomiranja.

Institucija treba razviti i implementirati djelotvoran sistem informiranja javnosti. Osim toga, informacije o studijskim programima bi trebale zadovoljiti očekivanja zainteresiranih strana o pitanju nepristranosti i objektivnosti.

Pokazatelji za navedeni standard

- Prezentacije za buduće studente,
- Štampani materijali dostupni javnosti (npr. raspored studiranja, vodič za buduće studente, informacijski paketi),
- Web stranice sa redovno ažuriranim podacima,
- Broj posjetitelja web stranice,
- Kontakti s medijima,
- Kontakti sa zainteresiranim stranama,
- Registar diplomiranih studenata (Alumni),
- Transparentna pravila i propisi za upis.

Standard 1.8

Standardi za interno osiguranje kvaliteta pružaju pouzdanu osnovu za proces eksternog osiguranja kvaliteta. Procedure internog osiguranja kvaliteta trebale bi biti otvorene redovnom procesu eksterne evaluacije kako bi se odredilo do koje mjere su standardi zadovoljeni.

Smjernice za navedeni standard

Visokoškolska institucija bi trebala biti u stanju pokazati koliko djelotvorno se njene procedure osiguranja kvaliteta primjenjuju i implementiraju na cijeloj instituciji, a posebno u vezi sa izradom i izvršenjem programa koji rezultiraju akademskim zvanjima.

Pokazatelji za navedeni standard

- Formalni status institucionalnih postupaka za pripremu izvještaja o samoevaluaciji na raznim nivoima i za razne tipove eksternog osiguranja kvaliteta;
- Standardni skup procedura za provođenje internog praćenja kvaliteta pomoću usaglašenog skupa pokazatelja uspjeha;
- Standardni skup procedura za pripremu posjeta lokacijama eksternih grupa za evaluaciju;
- Redovni izvještaji za senate univerziteta.

2. Standardi i smjernice za eksterno osiguranje kvaliteta visokoškolskih institucija u BiH

Standardi i smjernice za eksterno osiguranje kvaliteta primjenjivi su u svim slučajevima kada eksterne strukture vrše eksternu evaluaciju neke visokoškolske institucije u BiH.

Standardi i smjernice za eksterno osiguranje kvaliteta primjenjivi su na:

- tijela ili agencije iz BiH,
- međunarodna tijela ili agencije.

U oba slučaja agencije bi trebale raditi uz odobrenje relevantnih bh. vlasti.

Standard 2.1

Vlasti zadužene za visoko obrazovanje u Bosni i Hercegovini pobrinut će se za omogućavanje:

a) evaluacije djelotvornosti procedura internog osiguranja kvaliteta,

b) procesa pravovaljanosti programa koji rezultiraju akademskim zvanjima utvrđenim državnim okvirom za kvalifikacije.

Smjernice za navedeni standard

Svrha procesa i procedura eksternog osiguranja kvaliteta je da se osigura da je institucija koja podliježe evaluaciji adekvatno odgovorila na sljedeća pitanja:

- Je li institucija ugradila procedure osiguranja kvaliteta u svim svojim jedinicama i programima koje nudi?
- Vršiti li institucija sistematsko praćenje svog napretka ka ciljevima u području kvaliteta, a posebno kvaliteta obrazovanja?
- Koriste li se rezultati procedura osiguranja kvaliteta za unapređenje kvaliteta usluga obrazovanja i obuke i u smjeru zadovoljavanja potreba studenata?
- Preduzimaju li se korektivne mjere kako bi se uklonili nedostaci utvrđeni procedurama praćenja kvaliteta?
- Pružaju li se zainteresiranim stranama relevantne informacije o kvalitetu institucije i njenih programa?

Pokazatelji za navedeni standard

- Usaglašeni i objavljeni kriteriji i procedure za eksterno osiguranje kvaliteta;
- Sažet opis procedura sa odgovarajućim vremenskim rasporedom i potrebnom dokumentacijom.

Standard 2.2

Procesi eksternog osiguranja kvaliteta bit će strukturirani kroz model od četiri koraka koji uključuje: a) izvještaj o samoevaluaciji, b) posjetu na licu mjesta, c) objavljeni izvještaj o evaluaciji i d) naknadne aktivnosti.

Smjernice za navedeni standard

- Institucija koja podliježe evaluaciji treba predati izvještaj o samoevaluaciji kako bi obrazložila vlastiti analitički stav potkrijepljen dokazima da su procedure za interno osiguranje kvaliteta uspostavljene i da je osigurana njihova djelotvornost;
  - Imenovana grupa za eksternu evaluaciju treba se sastojati od tri do pet osoba:
    - visokog akademskog ugleda,
    - kompetentnih da naprave državna i međunarodna poređenja kvaliteta nastave i istraživačkog rada, i da pružaju druge usluge na univerzitetskom nivou,
    - koje posjeduju visoke kompetencije u polju koje je predmet eksterne evaluacije,
    - trebaju biti neovisne tako da na njih ne može uticati treća strana kao što su visokoškolske institucije, ministarstva ili drugi učesnici u procesu;
  - Tim za evaluaciju treba posjetiti instituciju kako bi potvrdio izvještaj o samoevaluaciji;
  - Tim za evaluaciju treba blagovremeno predati izvještaj o evaluaciji. Izvještaj i popratni zaključci i preporuke trebaju biti dostupni javnosti.
- ♦ Ranije određena procedura naknadnih aktivnosti treba biti dosljedno implementirana kako bi se osiguralo da će institucija preduzeti dalje korake u skladu sa preporukama tima za evaluaciju.

Pokazatelji za navedeni standard

- Implementirani protokoli za dosljednu upotrebu modela za evaluaciju od četiri koraka;
- Izvještaji o samoevaluaciji;
- Objavljeni i dosljedno primjenjivani kriteriji za imenovanje stručnjaka za eksterno osiguranje kvaliteta;
- Odgovarajući brifinzi ili obuka za stručnjake, program i dokumentacija za obuku stručnjaka, planirani ili realizirani;
- Angažman međunarodnih stručnjaka;
- Učešće studenata;
- Kodeks ponašanja za stručnjake za evaluaciju.

Standard 2.3

Izvještaji o evaluaciji trebaju biti dostupni javnosti i napisani tako da budu jasni i razumljivi. Sve odluke, pohvale i preporuke iz izvještaja treba biti lako pronaći i trebaju biti lako razumljive u smislu svrhe evaluacije i kriterija korištenih pri donošenju odluka.

Smjernice za navedeni standard

Uobičajeno struktura izvještaja sadrži opis, analizu (uključujući relevantne dokaze), zaključke, pohvale i preporuke. Potrebno je adekvatno preliminarno objašnjenje tipa evaluacije, njene svrhe i posljedica odluka evaluacije (npr. odobravanje ili neodobravanje

sistema internog osiguranja kvaliteta, akreditacija studijskih programa, itd.) i kriterija korištenih pri donošenju odluka. Ključni rezultati, zaključci i preporuke trebaju biti lako dostupni čitaocima.

Pokazatelji za navedeni standard

- Objavljeni izvještaji,
- Dobro strukturirani, čitljivi izvještaji,
- Objavljena osnovna metodologija za izradu izvještaja.

Standard 2.4

Procesi osiguranja kvaliteta koji sadrže preporuke za dalje djelovanje ili koji zahtijevaju naknadnu izradu akcionog plana trebaju imati ranije određene procedure za naknadne aktivnosti koje će se dosljedno provoditi.

Smjernice za navedeni standard

Osiguranje kvaliteta je trajni proces unapređenja. Nakon objavljivanja izvještaja o eksternoj evaluaciji i njegovih preporuka, institucija koja podliježe evaluaciji treba izraditi plan akcije. Procesi naknadnih aktivnosti trebaju provjeriti do koje mjere su ove preporuke implementirane.

Pokazatelji za navedeni standard

- Definirane procedure naknadnih aktivnosti u skladu sa izvještajima;
- Definirani rokovi za aktivnosti u skladu sa preporukama stručnjaka;
- Planovi akcije, zadaci, vremenski okvir i odgovornosti.

Standard 2.5

Periodično treba vršiti eksterno osiguranje kvaliteta sistema za interno osiguranje kvaliteta institucije i njenih studijskih programa. Dužina ciklusa treba biti ranije određena i objavljena.

Smjernice za navedeni standard

Sve kasnije eksterne evaluacije trebaju uzeti u obzir napredak postignut od prethodne evaluacije.

Pokazatelji za navedeni standard

- Definirani ciklusi eksternog osiguranja kvaliteta i njihova redovna implementacija;
- Vremenski okvir za eksternu evaluaciju.

Standard 2.6

Tijela zadužena za eksterno osiguranje kvaliteta trebaju formalno priznati kompetentne javne vlasti u evropskom prostoru visokog obrazovanja i trebaju imati osnovano pravno uporište. Također se treba pridržavati zahtjeva legislativne nadležnosti u sklopu kojih djeluju kao i Standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u evropskom području visokog obrazovanja.

Smjernice za navedeni standard

Procedure za eksterno osiguranje kvaliteta bi bile unaprijeđene ako bi bilo transparentno do koje mjere je osiguranje kvaliteta koja se pruža osigurano priznatim agencijama. Javne, privatne i tematske agencije koje djeluju ili planiraju djelovati u Evropi trebaju biti priznate kao profesionalne i vjerodostojne agencije za osiguranje kvaliteta.

Pokazatelji za navedeni standard

Implementacija ovog standarda zahtijeva prijelazne odredbe:

U toku prijelazne faze od dvije godine, nakon što vlasti u BiH usvoje ovaj dokument:

- Agencije ovlaštene da izvrše eksterno osiguranje kvaliteta trebaju raditi u skladu sa standardom 2.7 ovog dokumenta i relevantnim zakonodavnim zahtjevima u BiH.
- Strane međunarodne agencije, unajmljene da izvrše eksternu evaluaciju u BiH, trebaju zvanično priznati kompetentne javne vlasti u evropskom području visokog obrazovanja.

Pokazatelji za navedeni standard **nakon prijelazne faze od dvije godine**:

- Agencije sa punim članstvom u ENQA.
- Odobrene evropske ili vanevropske agencije koje djeluju u Evropi i unesene su u evropski registar agencija za osiguranje kvaliteta.

Standard 2.7

Agencije ili tijela koja rade na aktivnostima eksternog osiguranja kvaliteta trebaju biti nezavisni do te mjere da imaju autonomnu odgovornost za svoje djelatnosti i da zaključci i preporuke iz njihovih izvještaja ne podliježu utjecajima trećih strana poput visokoškolskih institucija, ministarstava ili drugih zainteresiranih strana.

Smjernice za navedeni standard

Agencije ili tijela odgovorna za eksterno osiguranje kvaliteta morat će pokazati svoju nezavisnost kroz mjere kao što su sljedeće:

- Operativna nezavisnost od visokoškolskih institucija i vlasti garantirana u zvaničnoj dokumentaciji (npr. upravni instrumenti ili pravni akti).
- Definicija i provođenje procedura i metoda, nominacija i imenovanje eksternih stručnjaka i određivanje ciljeva procesa osiguranja kvaliteta se vrši autonomno i nezavisno od vlasti, visokoškolskih institucija i organa političkog utjecaja.
- Iako se u toku procesa osiguranja kvaliteta konsultiraju relevantne strane zainteresirane za visoko obrazovanje, posebno studenti/učenici, konačni rezultati procesa osiguranja kvaliteta su odgovornost agencija.

Pokazatelji za navedeni standard

- Opis poslova i zadataka agencija i značajna usklađenost sa ESG;
- Dokazana neovisnost putem:
  - eksterne neovisne evaluacije agencija,
  - izvještaja o eksternoj evaluaciji agencija u toku dvije godine nakon što su agencije provele svoju prvu eksternu evaluaciju.

**PRAVILNIK O AKREDITACIJI VISOKOŠKOLSKIH
USTANOVA U BOSNI I HERCEGOVINI**

PREDNACRT

Na osnovu člana 49. stav 6. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 50/07 i 50/09), i člana 7. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (u daljnjem tekstu Agencija), direktor Agencije uz prethodnu saglasnost Upravnog odbora Agencije donesenoj na ___sjednici od _____ 2009. godine, donosi

PRAVILNIK O AKREDITACIJI VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA U BOSNI I HERCEGOVINI

DIO PRVI – UVODNE NAPOMENE

Član 1. (predmet)

Pravilnikom o akreditaciji visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu Pravilnik) utvrđuje se postupak akreditacije visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini, te se поближе uređuju: opšti principi, prava i obaveze, učesnici i predmet akreditacije, predakreditacijske aktivnosti, rokovi, samoevaluacija, započinjanje postupka akreditacije, formiranje Komisije stručnjaka, eksterna evaluacija, izvještaj Komisije stručnjaka, preporuka Komisije stručnjaka, preporuka Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta izdavanje akreditacije, te postakreditacijske aktivnosti.

Član 2. (definicije)

Termini u ovom Pravilniku imaju slijedeće značenje:

Osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju predstavlja skup procesa i aktivnosti kojima se osigurava održavanje kvaliteta visokog obrazovanja na željenom ili minimalno prihvatljivom nivou, a obuhvata aktivnosti kao što su: akreditacija, eksterna evaluacija ustanove ili programa, samoevaluacija, studentska evaluacija, analiza uspjehnosti nastave i slično.

Samoevaluacija ili interna evaluacija je procjena, periodična kontrola i dokumentovanje vlastitih parametara kvaliteta, studijskih programa, menadžmenta, naučno-istraživačkog rada itd., koje provodi visokoškolska ustanova ili njezin dio.

Eksterna (vanjska ili spoljašnja) evaluacija je postupak u kojem nezavisno tijelo prikuplja podatke, informacije i dokaze o radu ustanove, posebne jedinice predmetne ustanove ili o ključnim aktivnostima ustanove u cilju izrade iskaza o njezinom kvalitetu i koja se sastoji od najmanje tri aktivnosti: analize izvještaja o samoevaluaciji, posjete visokoškolskoj ustanovi i izrada izvještaja o eksternoj evaluaciji sa preporukama.

Akreditacija je postupak formalnog priznavanja visokoškolske ustanove ili studijskog programa koji ona izvodi od strane vanjskog tijela, na bazi vanjske ocjene kvaliteta, čime se utvrđuje ispunjenost određenih standarda.

Privremena akreditacija je akreditacija izdata u skladu sa članom 61. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini na rok utvrđen tim zakonom, bez provedbe akreditacijskog postupka.

Inicijalna (ex-ante) akreditacija je akreditacija visokoškolske ustanove koja počinje sa radom, koja u proteklom vremenu nije obavljala nikakve visokobrazovne aktivnosti, odnosno akreditacija studijskog programa koji se još ne izvodi, a čije izvođenje predlaže visokoškolska institucija.

Standardi su iskazi o očekivanom nivou zahtjeva i uslova prema kojima se ocjenjuje kvalitet, a koje visokoškolska ustanova odnosno studijski program moraju ispuniti da bi dobili akreditaciju.

Standardi za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini su standardi definirani dokumentom „Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini“ koji je usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odlukom Vijeća ministara broj 193/07 na 32. sjednici, održanoj 27. 12. 2007. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 13/08)

Akreditacija visokoškolske ustanove predstavlja formalnu, javno objavljenu odluku o kvalitetu ustanove, donesenu na bazi eksterne evaluacije i standarda za akreditaciju visokoškolskih ustanova.

Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta je samostalna upravna organizacija uspostavljena Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini sa nadležnostim u osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju utvrđenim tim Zakonom.

Nadležno ministarstvo je ministarstvo ili drugo tijelo nadležno za obrazovanje u Republici Srpskoj, kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine koje ima nadležnosti u osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju utvrđene Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Upravni odbor Agencije za razvoj obrazovanja i osiguranje kvaliteta je tijelo koje ima nadležnosti definisane Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Lista stručnjaka je lista na kojoj su navedena imena i podaci o domaćim i međunarodnim stručnjacima koji ispunjavaju kriterije za učestvovanje u postupku akreditacije.

Komisija za utvrđivanje liste stručnjaka je tijelo koje formira Agencija u skladu sa članom 49. stav (1) alineja 2. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini koja utvrđuje listu stručnjaka koji učestvuju u postupku akreditacije.

Stručnjak (ocjenjivač ili ekspert) je član Komisije, sa liste stručnjaka utvrđene u skladu sa članom 49. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Komisija stručnjaka je nezavisno tijelo koje utvrđuje ispunjenost standarda kvaliteta u radu visokoškolskih ustanova i kvalitet studijskih programa koji su predmet akreditacije.

Rok važenja akreditacije je vremenski period od izdavanja akreditacije do njezinog isteka i nakon kojeg je visokoškolska ustanova dužna zatražiti izdavanje nove akreditacije.

Ishod akreditacije predstavlja odluku o usklađenosti visokoškolske ustanove sa standardima, koju svojim izvještajem zaključno preporučuje komisija stručnjaka, na osnovu koje Agencija izdaje preporuku, a nadležno ministarstvo rješenje o akreditaciji, i može biti: bezuslovno akreditirati, uslovno akreditirati i neakreditirati.

Izvještaj komisije stručnjaka je završni dokument eksterne evaluacije kojim komisija stručnjaka visokoškolskoj ustanovi daje preporuke za unaprijeđenje kvaliteta, te daje preporuku o ishodu akreditacije.

Preporuka o akreditaciji je akt koji izdaje Agencija i kojim se preporučuje izdavanje rješenja o akreditaciji, prema ishodu preporučenom u izvještaju komisije stručnjaka.

Rješenje o akreditaciji je akt koji izdaje nadležno ministarstvo, na temelju preporuke o akreditaciji i kojim se finalno izdaje (ili ne izdaje) akreditacija visokoškolskoj ustanovi.

Obnavljanje akreditacije je postupak koji se provodi na akreditiranoj visokoškolskoj ustanovi u cilju produžetka roka važenja akreditacije.

DIO DRUGI – POSTUPAK AKREDITACIJE

POGLAVLJE I – PRINCIPI, PRAVA I OBAVEZE

ODJELJAK A Opšti principi

Član 3. (načela)

- (1) Akreditacija visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu akreditacija) provodi se na načelima bolonjskog procesa, u skladu sa Bolonjskom deklaracijom (Deklaracija evropskih ministara obrazovanja, Bologna, 1999. godine) te ostalim dokumentima koji definišu taj proces.
- (2) Akreditacija se provodi na osnovu Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, i usklađena je s dokumentom „Standardi i smjernice za osiguranje kvalitete u Evropskom prostoru visokog obrazovanja“ koji je usvojila konferencija evropskih ministara obrazovanja u Bergenu 2005. godine, a koji je preporukom Evropskog parlamenta i Vijeća broj 2006/143/EC od 15.2.2006. godine preporučen kao bazični dokument za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u zemljama Evropske unije.
- (3) Akreditacija se provodi u dobroj vjeri i svi sudionici u postupku akreditacije postupaju s ciljem da se unaprijedi kvaliteta procesa na visokoškolskoj ustanovi, slijedeći pozitivne prakse evropskih država i agencija za osiguranje kvalitete udruženih u Evropsku asocijaciju za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA).

Član 4. (ciljevi)

Ciljevi akreditacije su:

- a) gradnja evropski prepoznatljivog sistema kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini koji će omogućiti prepoznavanje bosanskohercegovačkih visokoškolskih institucija unutar Evropskog prostora visokog obrazovanja (EHEA) i konzekventno mobilnost studenata i nastavnika i prepoznavanje diploma koje te institucije izdaju,
- b) gradnja povjerenja i kredibilitnosti sistema visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini,
- c) unaprijeđivanje kvalitete na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini,
- d) poticanje visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini na gradnju unutarnjih sistema osiguranja kvalitete u cilju unaprijeđenja procesa i aktivnosti koje obavljaju.

Član 5. (standardi)

Standardi koji se primjenjuju u akreditaciji su Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini (nadalje u tekstu Standardi).

Odjeljak B Prava i obaveze

Član 6. (obaveza akreditacije)

Sve visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini imaju pravo i obavezu zatražiti i dobiti akreditaciju u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini i ovom Pravilniku.

Član 7. (troškovi akreditacije)

- (1) Troškove akreditacije snosi visokoškolska ustanova.
- (2) Agencija posebnom odlukom propisuje visinu troškova akreditacije, te način njihovog podmirenja.

POGLAVLJE II – POSTUPAK AKREDITACIJE

ODJELJAK A – Učesnici i predmet akreditacije

Član 8. (učesnici postupka akreditacije)

- (1) U postupku akreditacije učestvuju:
  - a) visokoškolske ustanove,
  - b) nadležna ministarstva,
  - c) Agencija,
  - d) stručnjaci.

- (2) Nadležnosti učesnika akreditacije propisane su Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini i ovim Pravilnikom.

Član 9.

(predmet akreditacije)

- (1) Predmet akreditacije su visokoškolske ustanove, a ona uključuje postupke upravljanja visokoškolskom ustanovom, procese koji se odvijaju na visokoškolskoj ustanovi, unutrašnji sistem kvaliteta na visokoškolskoj ustanovi, kapacitete, resurse i potencijale visokoškolske ustanove, kapacitete za promjene i provođenje reformi, a u svemu prema poglavlju I Standarda.
- (2) Nosioc akreditacije je visokoškolska ustanova u cijelosti, u skladu sa članom 10. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini i nosioc akreditacije ne može biti dio visokoškolske ustanove (organizacijska jedinica, fakultet, studijski odsjek i sl.), a akreditacija visokoškolske ustanove koja ima organizacione jedinice uzima u obzir njihov rad i procese koji se odvijaju na njima.
- (3) Predmet akreditacije iz ovoga Pravilnika nisu studijski programi i njihova akademska valorizacija, iako će u skladu sa standardom 1.2. iz Standarda biti evaluiran proces kojim se strukturiraju i usvajaju studijski programi na visokoškolskoj ustanovi.

Član 10.

(koraci akreditacije)

Postupak akreditacije je strukturiran kroz model od četiri koraka koji uključuje:

- a) izvještaj o samoevaluaciji,
- b) posjetu na licu mjesta,
- c) objavljeni izvještaj o eksternoj evaluaciji i
- d) naknadne aktivnosti.

Član 11.

(privremena akreditacija)

Sve visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini koje su postojale danom stupanja na snagu Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini dobile su privremenu akreditaciju s rokom važenja od najviše četiri godine, u skladu sa članom 61. tog Zakona.

ODJELJAK B – Predakreditacijske aktivnosti

Član 12.

(formiranje liste stručnjaka)

- (1) Stručnjaci koji učestvuju u postupku akreditacije biraju se na osnovu međunarodnog javnog poziva koji raspisuje Agencija najmanje dva puta godišnje.
- (2) Agencija svojom Odlukom utvrđuje kriterije za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka, a na osnovu člana 48. stav (1) alineja 2. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.
- (3) Agencija svojom Odlukom osniva Komisiju za utvrđivanje liste stručnjaka, u skladu sa članom 49. stav (1) alineja 2. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

- (4) Domaći i međunarodni stručnjaci koji smatraju da ispunjavaju kriterije iz Odluke iz stava (2) prijavljuju se na međunarodni javni poziv, na način definisan predmetnom Odlukom.
- (5) Nakon zatvaranja svakog međunarodnog javnog poziva iz stava (1), Komisija za utvrđivanje liste stručnjaka utvrđuje koji stručnjaci ispunjavaju kriterije iz Odluke iz stava (2), te tako utvrđuje listu stručnjaka prema slijedećim kategorijama:
  - a) stručnjaci – predstavnici akademske zajednice u Bosni i Hercegovini,
  - b) stručnjaci – predstavnici privrede i prakse,
  - c) studenti,
  - d) međunarodni stručnjaci.
- (6) Utvrđena lista stručnjaka dostavlja se na usvajanje svim nadležnim ministarstvima.
- (7) Nadležna ministarstva u roku od 15 dana od dana prijema utvrđene liste stručnjaka usvajaju istu, ili u slučaju da imaju primjedbu na pojedinog stručnjaka s liste, o tome obavještavaju Komisiju za za utvrđivanje liste stručnjaka uz obrazloženje primjedbe koje će uključiti saznanja koje ima nadležno ministarstvo, a odnose se na tog stručnjaka.
- (8) Ukoliko nadležno ministarstvo ne dostavi primjedbe na listu stručnjaka u roku iz stava (7) smatra se da je utvrđenu listu stručnjaka usvojilo.
- (9) Komisija za utvrđivanje liste stručnjaka po prispjeću primjedbi iz nadležnih ministarstava razmatra svaku primjedbu ponaosob, te ukoliko dostavljene primjedbe ocijeni osnovanim ukloniće sa liste stručnjaka, na kojeg se osnovane primjedbe odnose.

Član 13.

(upoznavanje s postupkom akreditacije)

- (1) U cilju upoznavanja svih učesnika akreditacije s postupkom akreditacije, Agencija izdaje primjerene publikacije – vodiče za provođenje samoevaluacije i eksterne evaluacije i osigurava široku distribuciju tih publikacija među učesnicima procesa akreditacije.
- (2) Agencija će redovno organizovati specijalizirane treninge za predstavnike svih visokoškolskih ustanova, za državne službenike u nadležnim ministarstvima i za stručnjake s liste stručnjaka.
- (3) U postupku kareditacije mogu učestvovati samo oni stručnjaci s liste stručnjaka koji su pohađali trening iz stava (2).

Član 14.

(pilot akreditacija)

- (1) Agencija može i prije započinjanja prvog ciklusa akreditacija, pa čak i prije početka primjene ovoga Pravilnika pozvati visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini da se prijave za pilot akreditaciju.
- (2) Pilot akreditacija provodi se u cijelosti u skaldu sa odredbama ovoga Pravilnika, u cilju uspostave i unaprijeđenja sistema akreditacije, te procjene spremnosti svih učesnika akreditacijskog postupka.
- (3) Agencija će izvršiti izbor jedne visokoškolske ustanove na kojoj može provesti pilot akreditaciju.
- (4) Troškove pilot akreditacije ne snosi visokoškolska ustanova.
- (5) Ukoliko bude zadovoljna ishodom pilot akreditacije, visokoškolska ustanova na kojoj je ista provedena može zatražiti izdavanje rješenja o akreditaciji na osnovu izvještaja

Komisije stručnjaka, a u tom slučaju će Agencija izdati preporuku, a nadležno ministarstvo rješenje o akreditaciji te visokoškolske ustanove sa rokom valjanosti akreditacije koji je jednak jednoj polovini roka iz člana 16. ovoga Pravilnika.

Odjeljak C – Rokovi

Član 15.

(prvi akreditacijski ciklus)

- (1) Prvi akreditacijski ciklus započinje stupanjem na snagu ovoga Pravilnika, unutar njega se provode akreditacije na svim visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini i traje do okončanja akreditacije na svim visokoškolskim ustanovama.
- (2) Sve visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini, bez obzira imaju li privremenu akreditaciju ili ne, obavezne su se prijaviti za dobivanje akreditacije u prvom akreditacijskom ciklusu.

Član 16.

(rok važenja akreditacije)

- (1) Bezuslovne akreditacije izdaju se na rok od šest godina, a uslovne na rok od tri godine.
- (2) Šest mjeseci prije isteka akreditacije dobivene u prvom akreditacijskom ciklusu, visokoškolska ustanova je dužna aplicirati za obnavljanje akreditacije.

Član 17.

(rok u kojem se obavlja akreditacija)

- (1) Akreditacija se obavlja u roku od najviše šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva za akreditaciju.
- (2) Učesnici u postupku akreditacije dužni su uskladiti sve aktivnosti kako bi se ispošovao rok iz stava (1).

Odjeljak D – Samoevaluacija

Član 18.

(načela i standardi)

- (1) Prije podnošenja zahtjeva za akreditaciju visokoškolska ustanova provodi samoevaluaciju.
- (2) Samoevaluacija treba obuhvatiti rad ustanove u cijelosti, ali i svakog njezinog djela, u nju trebaju biti uključeni sve ključne grupe na visokoškolskoj ustanovi, a posebno: studenti, akademsko i neakademsko osoblje, te zainteresirani socijalni partneri, poput predstavnika zajednice, tržišta rada, bivših studenata i sl.
- (3) Samoevaluacija treba tretirati procese na instituciji dajući ocjenu o ispunjenosti svakog pojedinačnog standarda od standard 1.1 do standarda 1.8 Standarda, poštujući objektivne činjenice karakteristične za visokoškolsku ustanovu.

Član 19.

(izvještaj o samoevaluaciji)

- (1) Postupak samoevaluacije rezultira izvještajem o samoevaluaciji.
- (2) U cilju jednoobraznosti postupka samoevaluacije na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini, ovim Pravilnikom u aneksu 1. propisan je obrazac samoevaluacijskog izvještaja koji čini sastavni dio ovoga Pravilnika.
- (3) Visokoškolska ustanova je obavezna sačiniti izvještaj o samoevaluaciji u svemu prema obrascu iz stavka (3).
- (4) Izvještaj o samoevaluaciji usvaja Senat visokoškolske ustanove.
- (5) Izvještaj o samoevaluaciji izrađuje se na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku.

Član 20.

(stručna pomoć)

- (1) Agencija u prvom ciklusu akreditacija pruža stručnu pomoć pri izradi samoevaluacijskog izvještaja visokoškolskoj ustanovi koja to zatraži.
- (2) Stručna pomoć ogleda se u davanju savjeta o izradi izvještaja, procjeni dostignutih standarda, te mehanizama uspostave internog osiguranja kvalitete na visokoškolskoj ustanovi.

Odjeljak E – Započinjanje postupka akreditacije

Član 21.

(podnošenje zahtjeva za akreditaciju)

- (1) Zahtjev za akreditaciju visokoškolska ustanova istodobno podnosi nadležnom ministarstvu i Agenciji.
- (2) Uz zahtjev se prilaže samoevaluacijski izvještaj u svemu izrađen prema odredbama iz Odjeljka D. ovog poglavlja Pravilnika, te dokaz o podmirenju troškova akreditacije prema Odluci iz članka 7. stava (2) ovoga Pravilnika.
- (3) Visokoškolska ustanova nakon predaje zahtjeva za akreditaciju, dobiva uputstvo za elektronski unos dokumenata i podataka u document management system Agencije.

Član 22.

(podnošenje zahtjeva u prvom akreditacijskom ciklusu)

- (1) Sve visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini dužne su podnijeti zahtjev za akreditaciju u prvom akreditacijskom ciklusu najduže u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika.
- (2) Na preporuku Agencije nadležno ministarstvo visokoškolskoj ustanovi koja ima privremenu akreditaciju i koja ne podnese zahtjev za akreditaciju u prvom ciklusu u roku iz stavka (1) stavlja privremenu akreditaciju izvan snage.
- (3) Agencija koordinira nadležna ministarstva i visokoškolske ustanove u cilju izrade plana akreditacija u prvom ciklusu.

Odjeljak F – Formiranje komisije stručnjaka

Član 23.

(sastav komisije stručnjaka)

- (1) Komisija stručnjaka ima pet članova i sastoji se od dva stručnjaka – predstavnika akademske zajednice, te po jednog stručnjaka – predstavnika privrede i prakse, studenta i međunarodnog stručnjaka.
- (2) Budući da je u pitanju institucionalna akreditacija, pri formiranju komisija stručnjaka preferiraju se stručnjaci koji imaju iskustva u menadžmentu u visokom obrazovanju (da su obavljali i obavljaju poslove rektora, prorektora ili dekana), te stručnjaci koji imaju iskustva u osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju.

Član 24.

(sukob interesa)

- (1) Članovi komisije ne smiju imati sukob interesa s visokoškolskom ustanovom u čijoj akreditaciji sudjeluju.
- (2) Sukob interesa postoji ukoliko je član komisije stručnjaka:
  - a) na toj ustanovi stekao zvanje bilo kojeg ciklusa studija ili je još uvijek u sticanju nekog od zvanja,
  - b) na toj ustanovi imao angažman po bilo kojem osnovu u prethodnih pet godina, što uključuje izvođenje nastave, učestvovanje u zajedničkim naučno-istraživačkim i drugim projektima, te obavljanje bilo koje naplatne djelatnosti za tu visokoškolsku ustanovu,
  - c) na toj ustanovi ima angažman po bilo kojem osnovu uži član obitelji stručnjaka.
- (3) Stručnjak se obavezuje izjavom da u narednih pet godine neće prihvatiti angažman na visokoškolskoj ustanovi u čijoj je akreditaciji učestvovao ni po jednom osnovu.

Član 25.

(imenovanje Komisije stručnjaka)

- (1) Nadležno ministarstvo u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva za akreditaciju visokoškolske ustanove dostavlja Agenciji prijedlog komisije stručnjaka od pet članova i pet rezervnih članova s utvrđene liste stručnjaka, u skladu sa članom 21. ovoga Pravilnika.
- (2) Agencija kontaktira predložene stručnjake, te utvrđuje njihovu dostupnost i postojanje sukoba interesa, te u slučaju nedostupnosti, spriječenosti ili postojanja sukoba interesa nekog od stručnjaka, imenovaće predloženog rezervnog stručnjaka.
- (3) Direktor Agencije rješenjem imenuje komisiju stručnjaka u roku od sedam dana od dana prijema prijedloga nadležnog ministarstva.
- (4) Stručnjaci imenovani u komisiju stručnjaka potpisuju izjavu o sukobu interesa u skladu sa 22. ovoga Pravilnika.
- (5) Agencija imenovanje komisije stručnjaka objavljuje na svojoj web stranici, te po jedno rješenje o imenovanju komisije dostavlja visokoškolskoj ustanovi i nadležnom ministarstvu.

Član 26.

(koordinator komisije stručnjaka)

- (1) Komisija između svojih članova utvrđuje koordinatora komisije stručnjaka, čija je dužnost koordinirati rad komisije sa visokoškolskom ustanovom i Agencijom, te koordinirati izradom eksternog izvještaja.
- (2) Koordinator komisije stručnjaka je u pravilu stručnjak iz reda predstavnika akademske zajednice.
- (3) Članovi komisije stručnjaka međusobnu komunikaciju obavljaju elektronskim ili telefonskim putem.

Član 27.

(odlučivanje)

- (1) Komisija stručnjaka u pravilu odluke donosi konsenzusom, a za slučaj različitih mišljenja članova komisije o ispunjenosti nekih od standarda na visokoškolskoj ustanovi, odluka se donosi većinom glasova, s tim da se u izvještaj komisije stručnjaka unose i stavovi stručnjaka koji su različiti od većinskih.
- (2) Odluku o preporuci o konačnom ishodu akreditacije komisija stručnjaka donosi konsenzusom.

Član 28.

(naknada za rad članovima komisije stručnjaka)

Članovi i koordinator komisije stručnjaka imaju pravo na naknadu na rad čija se visina i način isplate utvrđuju Odlukom Agencije.

Odjeljak G – Eksterna evaluacija

Član 29.

(predaja samoevaluacijskog izvještaja komisiji stručnjaka)

Uz Rješenje o imenovanju komisije stručnjaka, Agencija svim stručnjacima dostavlja primjerak samoevaluacijskog izvještaja elektronskim putem.

Član 30.

(dopuna samoevaluacijskog izvještaja)

- (1) U roku od petnaest dana od dana prijema samoevaluacijskog izvještaja, komisija stručnjaka utvrđuje cjelovitost izvještaja.
- (2) U slučaju da utvrdi da je samoevaluacijski izvještaj do te mjere nepotpuno da nije moguće obaviti postupak akreditacije u skladu sa ovim Pravilnikom, koordinator komisije stručnjaka tražiti od visokoškolske ustanove dopunu samoevaluacijskog izvještaja, te o tome izvještava Agenciju.
- (3) Zahtjev za dopunu je jasno preciziran i specificirani su nedostajući podaci ili stavovi iz samoevaluacijskog izvještaja, te rokovi u kojima je potrebno izvršiti dopunu.
- (4) Visokoškolska ustanova dopunjeni izvještaj dostavlja komisiji stručnjaka i Agenciji.

Član 31.

(posjeta visokoškolskoj ustanovi)

- (1) Koordinator komisije stručnjaka u saradnji sa Sektorom za osiguranje kvaliteta Agencije i visokoškolskom ustanovom utvrđuje termin posjete visokoškolskoj ustanovi, precizirajući protokol posjete – redoslijed i vrijeme razgovora komisije s upravom visokoškolske ustanove, širim krugom nastavnog osoblja, studentima, administrativnim i pomoćnim osobljem, obilazak prostora (predavaonice, praktikume, računarske učionice, biblioteke, laboratorije, umjetničke radionice itd.)
- (2) Posjeta se obavlja u roku od najviše 15 dana od dana utvrđivanja cjelovitosti samoevaluacijskog izvještaja.
- (3) Posjeti visokoškolskoj ustanovi prisustvuju svi članovi komisije stručnjaka.
- (4) Izuzetno, ako je najviše jedan član komisije stručnjaka spriječen bolešću ili smrtnim slučajem posjeta se može obaviti i bez njegove prisutnosti.
- (5) Člana komisije stručnjaka koji nije pristupio posjeti koordinator komisije izvještava o posjeti, te s njim diskutuje o samoevaluacijskom izvještaju i zadovoljenosti standarda na ustanovi.
- (6) Član komisije stručnjaka koji nije pristupio posjeti svoju saglasnost na izvještaj o eksternoj evaluaciji dostavlja Agencije pismenim putem ili elektronski.
- (7) Posjeta traje od 2 do 5 dana, u zavisnosti od veličine visokoškolske ustanove, te potreba eksterne evaluacije.
- (8) Troškove posjete, što uključuje troškove prijevoza, boravka i ishrane članova komisije stručnjaka snosi visokoškolska ustanova.

Član 32.

(program posjete)

- (1) U pravilu posjeta započinje zatvorenim sastankom komisije stručnjaka na kojem oni diskutiraju o samoevaluacijskom izvješću i utvrđuju popis pitanja za sastanke tijekom posjete.
- (2) Komisija stručnjaka obvezno se sastaje sa rektorom ili direktorom visokoškolske ustanove, predstavnicima studenata, akademskim osobljem, predstavnicima administracije na visokoškolskoj ustanovi, te predstavnicima partnera visokoškolske ustanove iz okruženja.
- (3) Prvi krug sastanaka organizuje visokoškolska ustanova.
- (4) Drugi krug sastanaka članovi komisije stručnjaka obavljaju samostalno, po načelu slučajnog uzorka.
- (5) Prilikom posjete komisije stručnjaka visokoškolska ustanova im je dužna staviti na uvid svu dokumentaciju ili podatke koja je u njezinom posjedu.
- (6) Nakon obavljene posjete, komisija stručnjaka donosi preliminarnu odluku o ishodu akreditacije i izrađuje preliminarni popis preporuka za unaprjeđenje kvalitete na visokoškolskoj ustanovi.
- (7) Preliminarna odluka o ishodu akreditacije i preliminarni popis preporuka o unaprjeđenju kvalitete na visokoškolskoj ustanovi prezentiraju se rektoru ili direktoru visokoškolske ustanove posljednji dan posjete, a neposredno nakon toga se organizira završni sastanak na koji se uz menadžment visokoškolske ustanove pozivaju, članovi senata, akademsko osoblje, studenti, te drugi zainteresirani na kojem članovi komisije stručnjaka priopćavaju preliminarnu odluku o ishodu akreditacije, te prezentiraju preliminarne preporuke.

Odjeljak H – Izvještaj komisije stručnjaka

Član 33.

(struktura izvještaja)

- (1) U roku od 30 dana po obavljenoj posjeti komisija izrađuje izvještaj o eksternoj evaluaciji, te ga dostavlja visokoškolskoj ustanovi, Agenciji i nadležnom ministarstvu.
- (2) Izvještajem se obavezno daje ocjena zadovoljenosti svakog od standarda, preporuke za unaprjeđenje kvaliteta na visokoškolskoj ustanovi, te preporuka o ishodu akreditacije.
- (3) Izvještaj se izrađuje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku.
- (4) Radi ujednačenosti izvještaja komisija stručnjaka, propisuje se format izvještaja o eksternoj evaluaciji u aneksu 2. ovoga Pravilnika i isti čini njegov sastavni dio.

Član 34.

(objava izvještaja)

- (1) Po prijemu izvještaja komisije stručnjaka Agencija na svojoj web stranici objavljuje integralni tekst izvještaja u roku od najviše tri dana.

Odjeljak I – Preporuka komisije stručnjaka

Član 35.

(ishod akreditacije)

- (1) Svojim izvještajem komisija stručnjaka jasno preporučuje jedan od tri ishoda akreditacije:
  - a. izdavanje akreditacije,
  - b. uslovno izdavanje akreditacije,
  - c. neizdavanje akreditacije.
- (2) Komisija stručnjaka svoju preporuku o konačnom ishodu akreditacije jasno obrazlaže, navodeći razloge za takvu preporuku.
- (3) Izdavajući preporuku o akreditaciji ustanove, komisija stručnjaka posebno pazi ispunjava li ta visokoškolska ustanova uslove iz člana 10. stav (2) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, na način da utvrdi postojanje istraživačkog rada na toj visokoškolskoj ustanovi, te izvođenje nastavnog procesa na sve tri ciklusa u okviru najmanje pet različitih studijskih programa iz najmanje tri naučne oblasti: prirodne nauke, tehničke nauke, biomedicina i zdravstvo, biotehničke nauke, društvenenauke i humanističke nauke.

Član 36.

(bezuslovna akreditacija)

Preporuka o izdavanju bezuslovne akreditacije daje se visokoškolskoj ustanovi koja je u eksternoj evaluaciji svih standarda postigla zadovoljavajuću ocjenu, te za koju se komisija stručnjaka uvjeri da je posvećena razvoju kulture kvalitete, da posjeduje adekvatne resurse za izvođenje kredibilnog naučnog i nastavnog procesa.

Član 37.
(uslovna akreditacija)

- (1) Preporuka o izdavanju uslovne akreditacije daje se visokoškolskoj ustanovi koja je u eksternoj evaluaciji većine standarda postigla zadovoljavajuću ocjenu, a za koju je komisija stručnjaka utvrdila da posjeduje resurse i kapacitet da u roku od tri godine dostigne nivo zadovoljavajuće ocjene za standarde u kojima je ocjenjeno da nije dostigla zadovoljavajući nivo kvalitete.
- (2) Komisija stručnjaka uz preporuku o izdavanju uslovne akreditacije daje jasne preporuke koji standardi trebaju biti dostignuti u roku od tri godine.

Član 38.
(preporuka o neizdavanju akreditacije)

- (1) Preporuka o neizdavanju akreditacije daje se visokoškolskoj ustanovi za koju u eksternoj evaluaciji komisija stručnjaka utvrdi da ne ispunjava većinu standarda, te da nema kapacitet i resurse za dostizanje zadovoljavajuće ocjene u roku od tri godine, te koja ne posjeduje kapacitete i resurse za izvođenje kredibilnog nastavnog procesa.
- (2) Preporuka o neizdavanju akreditacije može se dati i ustanovi za koju komisija stručnjaka utvrdi da ne ispunjava odredbe člana 10. stav (2) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju.

Odjeljak J – Preporuka Agencije

Član 39.
(preporuka o akreditaciji)

- (1) Direktor Agencije u roku od najviše sedam dana po prijemu izvještaja komisije stručnjaka izdaje preporuku nadležnom ministarstvu o akreditaciji visokoškolske ustanove.
- (2) Preporuka direktora Agencije je u cijelosti usklađena s preporukom koju je u izvještaju preporučila komisija stručnjaka.
- (3) Kopija preporuke dostavlja se visokoškolskoj ustanovi.

Član 40.
(postupanje suprotno preporuci iz izvještaja komisije stručnjaka)

- (1) U slučaju da ocjeni da je preporuka iz izvještaja komisije stručnjaka izrečena suprotno članovima 35. do 38. ovoga Pravilnika, direktor Agencije u roku od najviše sedam dana po prijemu izvještaja o tome izvještava Upravni odbor Agencije uz detaljno obrazloženje činjenica koje navode na zaključak da je došlo do odstupanja u preporuci iz izvještaja komisije stručnjaka.
- (2) Upravni odbor Agencije u roku od 15 dana po prijemu izvještaja direktora Agencije razmatra sve navedene okolnosti.
- (3) U slučaju da navode direktora Agencije ocijeni neosnovanim, Upravni odbor Agencije svojom odlukom izdaje preporuku nadležnom ministarstvu o akreditaciji visokoškolske ustanove.
- (4) U slučaju da navode direktora Agencije ocijeniosnovanim, Upravni odbor donosi odluku o poništenju postupka akreditacije visokoškolske ustanove, nalaže uklanjanje izvještaja komisije stručnjaka s web stranici Agencije i provođenje ponavljanja

postupka akreditacije koji provodi nova komisija stručnjaka u čijem radu ne učestvuje niti jedan od stručnjaka koji je učestvovao u radu prethodne komisije.

- (5) Ponovljeni postupak akreditacije finansira se iz proračuna Agencije, isti se obavlja na osnovi samoevaluacijskog izvještaja visokoškolske ustanove iz prethodnog postupka, u roku od najviše 60 dana od dana odluke Upravnog odbora Agencije.
- (6) Odluka Upravnog odbora Agencije je konačna.

Odjeljak K – Izdavanje akreditacije

Član 41.

(rješenje o akreditaciji)

- (1) Po prijemu preporuke direktora, ili u slučaju iz člana 40. ovoga Pravilnika preporuke Upravnog odbora Agencije, nadležno ministarstvo izdaje rješenje o akreditaciji visokoškolskoj ustanovi u roku od najviše sedam dana.
- (2) Rješenje o akreditaciji je u cijelosti usklađeno s preporukom direktora ili Upravnog odbora Agencije.
- (3) Kopija rješenja o akreditaciji uručuje se visokoškolskoj ustanovi i Agenciji radi upisa u Registar akreditiranih visokoškolskih ustanova.

Član 42.

(postupanje suprotno preporuci Agencije)

- (1) U slučaju da ocjeni da su preporuka direktora, ili u slučaju iz člana 40. ovoga Pravilnika preporuke Upravnog odbora Agencije i preporuka iz izvještaja komisije stručnjaka izrečeni suprotno članovima 35. do 39. ovoga Pravilnika, nadležno ministarstvo u roku od najviše sedam dana po prijemu preporuke o tome izvještava Upravni odbor Agencije uz detaljno obrazloženje činjenica koje navode na zaključak da je došlo do odstupanja u preporukama Agencije i izvještaja komisije stručnjaka.
- (2) Upravni odbor Agencije u roku od 15 dana po prijemu izvještaja nadležnog ministarstva razmatra sve navedene okolnosti.
- (3) U slučaju da navode nadležnog ministarstva ocijeni osnovanim, Upravni odbor Agencije donosi odluku o poništenju postupka akreditacije visokoškolske ustanove, nalaže uklanjanje izvještaja komisije stručnjaka s web stranici Agencije i provođenje ponavljanja postupka akreditacije koji provodi nova komisija stručnjaka u čijem radu ne učestvuje niti jedan od stručnjaka koji je učestvovao u radu prethodne komisije.
- (4) Ponovljeni postupak akreditacije finansira se iz proračuna Agencije, isti se obavlja na osnovi samoevaluacijskog izvještaja visokoškolske ustanove iz prethodnog postupka, u roku od najviše 60 dana od dana odluke Upravnog odbora Agencije.
- (5) U slučaju da navode nadležnog ministarstva ocijeni neosnovanim, Upravni odbor Agencije potvrđuje preporuku direktora ili Upravnog odbora Agencije i komisije stručnjaka, te poziva nadležno ministarstvo da u roku od najviše sedam dana izda rješenje o akreditaciji visokoškolske ustanove u skladu sa navedenim preporukama.

Član 43.

(upis u Registar akreditiranih visokoškolskih ustanova)

Po prijemu rješenja nadležnog ministarstva o akreditaciji visokoškolske ustanove, Agencija u roku od najviše sedam dana vrši upis visokoškolske ustanove u Registar akreditiranih visokoškolskih ustanova, unoseći sve relevantne podatke iz rješenja o akreditaciji.

Član 44.

(prigovor na odluku o akreditaciji)

- (1) Visokoškolska ustanova može izjaviti prigovor na rješenje nadležnog ministarstva o akreditaciji.
- (2) Prigovor se podnosi Agenciji u roku od 15 dana od dana prijema odluke o akreditaciji, a razmatra ga Upravni odbor Agencije.
- (3) Prigovor se smatra osnovanim ukoliko je akreditacija provedena suprotno odredbama ovoga pravilnika ili ukoliko su ključni navodi u izvještaju komisije stručnjaka navedeni neistinito.
- (4) Teret dokazivanja osnovanosti prigovora je na visokoškolskoj ustanovi.
- (5) Nepravovremeni prigovor odbacuje direktor Agencije svojim rješenjem.
- (6) Po prijemu pravovremenog prigovora visokoškolske ustanove, direktor Agencije o tome izvještava komisiju stručnjaka i nadležno ministarstvo, tražeći dostavljanje mišljenja na navode prigovora koji se dostavljaju Agenciji u roku od 15 dana.
- (7) Upravni odbor Agencije razmatra prigovor, te mišljenje komisije stručnjaka i nadležnog ministarstva donoseći odluku o odbijanju prigovora kao neosnovanog ili usvajanju prigovora.
- (8) U slučaju da donese odluku o usvajanju prigovora, Upravni odbor će Odluku o akreditaciji staviti izvan snage, naložiti uklanjanje izvještaja komisije stručnjaka sa web stranici Agencije, te poništiti postupak akreditacije i naložiti provođenje novog postupka akreditacije.
- (9) Ponovljeni postupak akreditacije financira se iz budžeta Agencije, isti se obavlja na osnovi samoevaluacijskog izvještaja visokoškolske ustanove iz prethodnog postupka, u roku od najviše 60 dana od dana odluke Upravnog odbora Agencije.
- (10) Odluka Upravnog odbora je konačna.

Odjeljak L – Postakreditacijske aktivnosti

Član 45.

(akcijski plan)

- (1) Akreditirana i uslovno akreditirana visokoškolska ustanova u roku od najviše tri mjeseca po prijemu rješenja o akreditaciji izrađuje akcijski plan za poboljšanje kvaliteta na instituciji i dostavlja ga Agenciji.
- (2) Akcijski plan sadrži popis aktivnosti u skladu sa preporukama stručnjaka iz izvještaja komisije stručnjaka, vremenski okvir za provođenje tih aktivnosti, te konkretne nosioce.
- (3) Vremenski okvir za aktivnosti na poboljšanju kvaliteta i dostizanju standarda uslovno akreditirane visokoškolske ustanove ne može biti duži od tri godine, u kojem roku visokoškolska ustanova treba ispuniti uslov za sticanje pune bezuslovne akreditacije.
- (4) Sektor za osiguranje kvaliteta Agencije može tražiti od visokoškolske ustanove dopunu akcijskog plana ili izmjenu pojedinih njegovih dijelova.

- (5) Konačna verzija akcijskog plana objavljuje se na web stranici Agencije.
- (6) Ukoliko akreditirana i uslovno akreditirana visokoškolska ustanova ne dostavi akcijski plan Agenciji u naznačenom roku, direktor Agencije donosi rješenje o brisanju te visokoškolske ustanove iz Registra akreditiranih visokoškolskih ustanova, te zahtjeva od nadležnog ministarstva ukidanje rješenja o akreditaciji.
- (7) Nadležno ministarstvo donosi rješenje o stavljanju rješenja o akreditaciji izvan snage u roku od 15 dana po prijemu zahtjeva direktora Agencije.

Član 46.

(godišnji izvještaji o napretku)

- (1) Visokoškolska ustanova jednom godišnje izvještava Agenciju o preduzetim aktivnostima na realizaciji akcijskog plana.
- (2) Izvještaj obvezno sadrži preduzete aktivnosti, stepen realizacije, kao i nakanu eventualnih odstupanja od akcijskog plana, te okolnosti zbog kojih je došlo do odstupanja.
- (3) Sektor za osiguranje kvaliteta će s posebnom pažnjom pratiti izvještaje uslovno akreditiranih visokoškolskih ustanova, pružajući im savjete kako da dostignu standarde i unaprijede kvalitet.
- (4) Ukoliko akreditirana i uslovno akreditirana visokoškolska ustanova ne dostavi godišnji izvještaj Agenciji u jednoj kalendarskoj godini, direktor Agencije donosi rješenje o brisanju te visokoškolske ustanove iz Registra akreditiranih visokoškolskih ustanova, te zahtjeva od nadležnog ministarstva ukidanje rješenja o akreditaciji.
- (5) Nadležno ministarstvo donosi rješenje o stavljanju rješenja o akreditaciji izvan snage u roku od 15 dana po prijemu zahtjeva direktora Agencije.

Odjeljak M – Ex-ante akreditacija

Član 47.

(akreditacija novih visokoškolskih ustanova)

- (1) Prilikom osnivanja nove visokoškolske ustanove, svaki osnivač je prije početka rada dužan izvršiti ex-ante akreditaciju.
- (2) Za razliku od licenciranja, koje utvrđuje količinu resursa i kapaciteta ustanove i poredi ih s normativima, ex-ante akreditacija evaluira procese, te inicijaciju uspostava unutrašnjeg sistema za osiguranje kvaliteta na visokoškolskoj ustanovi i poredi ih sa Standardima.
- (3) Ex-ante akreditacija provodi se po postupku utvrđenom ovim Pravilnikom.
- (4) Osnivač visokoškolske ustanove dostavlja nadležnom ministarstvu i Agenciji zahtjev za ex-ante akreditaciju, a uz zahtjev umjesto samoevaluacijskog izvještaja predaje elaborat o osnivanju visokoškolske ustanove, te pregled ispunjenosti Standarda.
- (5) Ministarstvo predlaže, a Agencija imenuje komisiju stručnjaka u skladu sa članom 25. ovoga Pravilnika koja vrši analizu elaborata o osnivanju i provjerava ispunjenost standarda, obavlja posjetu i vrši pregled visokoškolske ustanove u osnivanju, te o tome sačinjava izvještaj koji dostavlja Agenciji.
- (6) Izvještaj, preporuke, ishod i rješenje o ex-ante akreditaciji izrađuju se u skladu sa odredbama ovoga Pravilnika koje se odnose na akreditaciju.

Član 48.

(rok ex-ante akreditacije)

- (1) Bezuslovna ex-ante akreditacija izdaje se na rok od tri godine, a uslovna na rok od dvije godine.
- (2) Šest mjeseci prije isteka roka ex-ante akreditacije visokoškolska ustanova je dužna podijeti zahtjev za akreditaciju.

DIO TREĆI – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49.

(primjena Pravilnika na akreditaciju studijskih programa)

- (1) S obzirom na istovjetnost principa postupka, za postupak akreditacije studijskih programa mogu se primjenjivati odredbe ovoga Pravilnika.
- (2) Agencija donosi normative i standarde za akreditaciju studijskih programa.

Član 50.

(izmjene i dopune)

Izmjene i dopune ovoga Pravilnika donose se na način istovjetan njegovom donošenju.

Član 51.

(stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine.

**Prilog 1 Pravilnika:
OBRAZAC ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O SAMOEVALUACIJI
VISOKOŠKOLSKE USTANOVE**

Anex iz člana 19. stav (2)
Pravilnik o akreditaciji visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini

OBRAZAC SAMOEVALUACIJSKOG IZVJEŠTAJA

Ovim obrascem propisuje se minimalni sadržaj samoevaluacijskog izvještaja kojeg sačinjavaju visokoškolske ustanove po Pravilniku o akreditaciji visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini.

Standardi koji se koriste sadržani su u dokumentu „Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini“ („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 13/08).

Očekivani obim samoevaluacijskog izvještaja je 30 – 50 stranica formata A4 pisanih fontom Times New Roman, 12 punkta, proreda 1, a samoevaluacijski izvještaj ne bi trebao biti većeg obima od 100 stranica.

Uz samoevaluacijski izvještaj se ne prilažu nikakvi prilozi, a dokumenti kojima visokoškolske ustanove potvrđuju tvrdnje iz samoevaluacijskog izvještaja trebaju biti objavljeni na web stranici visokoškolske ustanove, poželjno u pdf formatu, a u samoevaluacijskom izvještaju je potrebno navesti na kraju svakoga potpoglavlja precizne linkove na web stranicu na kojoj se ti dokumenti nalaze.

Naziv visokoškolske ustanove	
Adresa	
Kontakt telefoni i faks	
e-mail	
Web-adresa	
Odgovorna osoba za samoevaluaciju	
Kontakti odgovorne osobe	

I. UVODNI DIO

0. SAŽETAK

1. UVOD

- 1.1. Istorijat i organizacija visokoškolske ustanove
- 1.2. Pristupanje visokoškolske ustanove bolonjskom procesu i dostizanje ciljeva iz bolonjskog procesa
  - 1.2.1. Tri ciklusa obrazovanja
  - 1.2.2. Dodatak diplomi
  - 1.2.3. ECTS
  - 1.2.4. Cjeloživotno učenje
  - 1.2.5. Mobilnost studenata i nastavnika
  - 1.2.6. Ishodi učenja i provođenje kvalifikacijskog okvira
  - 1.2.7. Učestvovanje studenata u odlučivanju
- 1.3. Nastavni proces i metode edukacije
- 1.4. Istraživanje i naučno-istraživački rad
- 1.5. Međunarodna saradnja
- 1.6. Veze sa okruženjem, privredom i socijalnim partnerima

1.7. Finansiranje visokoškolske ustanove

1.8. Statistički podaci

popuniti slijedeću tabelu

Broj fakulteta:	Broj studijskih odsjeka:				
	I. ciklus	II. ciklus	III. ciklus		
Broj studijskih programa:					
STUDENTI I DIPLOMCI					
Broj studenata	2005./2006.	2006./2007.	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.
Broj redovnih studenata I ciklusa:					
Broj vanrednih studenata I ciklusa:					
Broj std.,,na daljinu“ I ciklusa:					
Ukupan broj studenata I ciklusa:					
Broj studenata II ciklusa:					
Broj stud. III ciklusa (doktoranata):					
UKUPAN BROJ STUDENATA:					
Broj diplomaca					
Magistriralo					
Doktoriralo					
AKDEMSKO OSOBLJE					
Broj obavljenih izbora u naučno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja:	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Redovni profesor					
Vanredni profesor					
Docent					
Viši asistent					
Profesor visoke škole					
Lektor					
Asistent					
Predavač visoke škole					
Ukupan broj obavljenih izbora:					

Broj akademskog osoblja	Red. prof.	Van. prof.	Docent	Viši ass.	Prof VŠ	Lektor	Ass.	Predavač VŠ
Zaposlenici								
Spoljni saradnici:								

RESURSI I INFRASTRUKTURA	
Ukupna površina korisnog prostora [m ²]	
Površina učioničkog prostora [m ²]	
Površina bibliotečkog prostora [m ²]	
Površina laboratorijskog prostora [m ²]	
Površina prostora za studentski standard (smještaj, ishrana, rekreacija) [m ²]	
Broj amfiteatara i/ili velikih predavaonica	
Broj učionica	
Broj sjedećih mjesta za nastavu za studente	
Broj računarskih učionica	
Broj računara u računarskim učionicama	
Ukupan broj računara	
Broj laboratorija	
Ukupan broj bibliotečkih jedinica	
Ukupna broj knjiga u bibliotekama	
Broj osoba zaposlenih u biblioteci	
Ukupan broj administrativnog osoblja	
Ukupan broj osoblja u studentskim službama	

2. PROVOĐENJE SAMOEVALUACIJE

- 2.1. Tim za samoevaluaciju
- 2.2. Postupak samoevaluacije

II. GLAVNI DIO

3. STANDARDI

Visokoškolska ustanova indicira ispunjenost standarda, uvažavajući standarde i smjernice, a prema pokazateljima za svaki od standarda.

- 3.1. Standard 1.: Politika rada i procedure za osiguranje kvaliteta
- 3.2. Standard 2.: Usvajanje, praćenje i periodična revizija programa i stepena
- 3.3. Standard 3.: Provjera znanja studenata
- 3.4. Standard 4.: Osiguranje kvaliteta nastavnog osoblja
- 3.5. Standard 5.: Resursi za učenje i podrška studentima
- 3.6. Standard 6.: Sistem informacija
- 3.7. Standard 7.: Informacije za javnost

III. ZAVRŠNI DIO

4. ZAKLJUČAK

- 4.1 SWOT analiza
  - snage
  - slabosti
  - prilike
  - prijetnje
- 4.2. Završna razmatranja

Anex iz člana 33. stav (4)
Pravilnika o akreditaciji visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini

OBRAZAC IZVJEŠTAJA O AKREDITACIJI

Ovim obrascem propisuje se minimalni sadržaj izvještaja o akreditaciji kojeg sačinjava komisija stručnjaka nakon pregleda samoevaluacijskog izvještaja i posjete visokoškolskoj ustanovi, a po Pravilniku o akreditaciji visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini.

Standardi koji se koriste sadržani su u dokumentu „Standardi i smjernice za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini“ („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 13/08).

Očekivani obim samoevaluacijskog izvještaja je 10 – 30 stranica formata A4 pisanih fontom Times New Roman, 12 punkta, proreda 1, a samoevaluacijski izvještaj ne bi trebao biti većeg obima od 50 stranica.

0. SAŽETAK

1. UVOD

Prezentacija članova komisije stručnjaka
Prezentacija visokoškolske ustanove
Ciljevi i kontekst akreditacije

2. POSTUPAK AKREDITACIJE

Analiza samoevaluacijskog izvještaja
Struktura ostalih pregledanih materijala
Opis posjete

3. REZULTATI AKREDITACIJE

Jasno naznačiti stepen dostizanja svakog od standarda

Standard 1.: Politika rada i procedure za osiguranje kvaliteta
Standard 2.: Usvajanje, praćenje i periodična revizija programa i stepena
Standard 3.: Provjera znanja studenata
Standard 4.: Osiguranje kvaliteta nastavnog osoblja
Standard 5.: Resursi za učenje i podrška studentima
Standard 6.: Sistem informacija
Standard 7.: Informacije za javnost

4. ZAKLJUČAK

Procjena kredibiliteta, tačnosti i potpunosti akreditacijskog postupka
Jakost institucije i primjeri dobre prakse
Preporuke za poboljšanje kvalitete

5. PREPORUKA KOMISIJE STRUČNJAKA O AKREDITACIJI